

M. K. ČIURLIONIŲ MININT

Pasakoja dail. Adomas Varnas

Jau 50 metų šiomet suėjo, kai savo tarpe nebeturime didžiojo kūrėjo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, kuris mirė 1911 m. balandžio 10 d., teturėdamas 35 metus amžiaus.

Mums didžiausias nuostolis. Jis dar būtų mums padaręs daug didžiausių dalykų. Laimė, kad jo gyvenime buvo toks didelis kūrybinės energijos susikoncentravimas. Gal tokia įtampa, nervų pertempimas ir paveikė jo sveikatą, kad atsidūrė be laiko ligoninėje ir kapuose, — taip pasakoja ji pažinęs ir tebeatmenas dailininkas Adomas Varnas.

Pirmas pasimatymas

Mūsų dail. Varnas su Čiurlioniu susipažino 1905 m. birželio mėnesį, dar studentaudamas Krokuvoje Imperatoriškojo Meno akademijoje. Apie tai dail. Varnas pasakoja:

— Mes su Adalbertu Staneika išsirengėme eiti pėsti aplink Lietuvą: nuo Suvalkų į šiaurę, o paskiau — nuo Palangos į rytus iki Vilniaus. Naudojaisi svetimu Austrijos pasu, gavęs nuo vieno kursorio draugo ukrainiečio. Pasiekę Varšuvą, panorom pasimatyti su Čiurlioniu, kuris tuo metu buvo atvykęs studijuoti meno pas prof. Stabrauską (kilusį iš Lietuvos, aplenkėjęs). Susieškoję pagal adresą namą, pačioje aukštumoje, palėpėje, su langeliu lubose, radome Čiurlionį. Gana erdvus kambarys. Aptikome jį begaminantį sau valgi — virė kažkokius ryžius ar ką, apsiėmęs tokiais pat dryžuotais darbo marškiniais, kaip pavaizduotas enciklopedijoje.

Priėmė mus nepaprastai džiaugsmingai. Fradėjome kalbėtis apie Lietuvą. Tada jis lietuviškai dar nekalbėjo, tik lenkiškai. Jis ėmė teirautis apie lietuvių dainas. Aš jam padainavau kelias, kurias žinojau. Ypatingai jam patiko mūsų joniškiečiai daina "Valio dalgelė". Joje tiek ilgesio, tokia plataus mosto gaida, išraišyta garsais, kokios kitose apylinkėse neteko girdėti. Čiurlionis tuoju pat sėdo ir užrašė gail.

da, žodžius ir dar prašė pakartoti.

Mums padarė įspūdį tokio nepaprastai švelnaus, dvasinio gyvenimo gyvenančio žmogaus. Tada jis turėjo apie 30 metų — už mane keleta metų vyresnis. Pas jį pabuvome gal netoli trijų valandų. Kambarys jo atrodė gana tuščiai. Langeliai iš dviejų šonų, dvi sienos aklos. Nebuvo ko žymesnio, kas būtų įkritę atmintin.

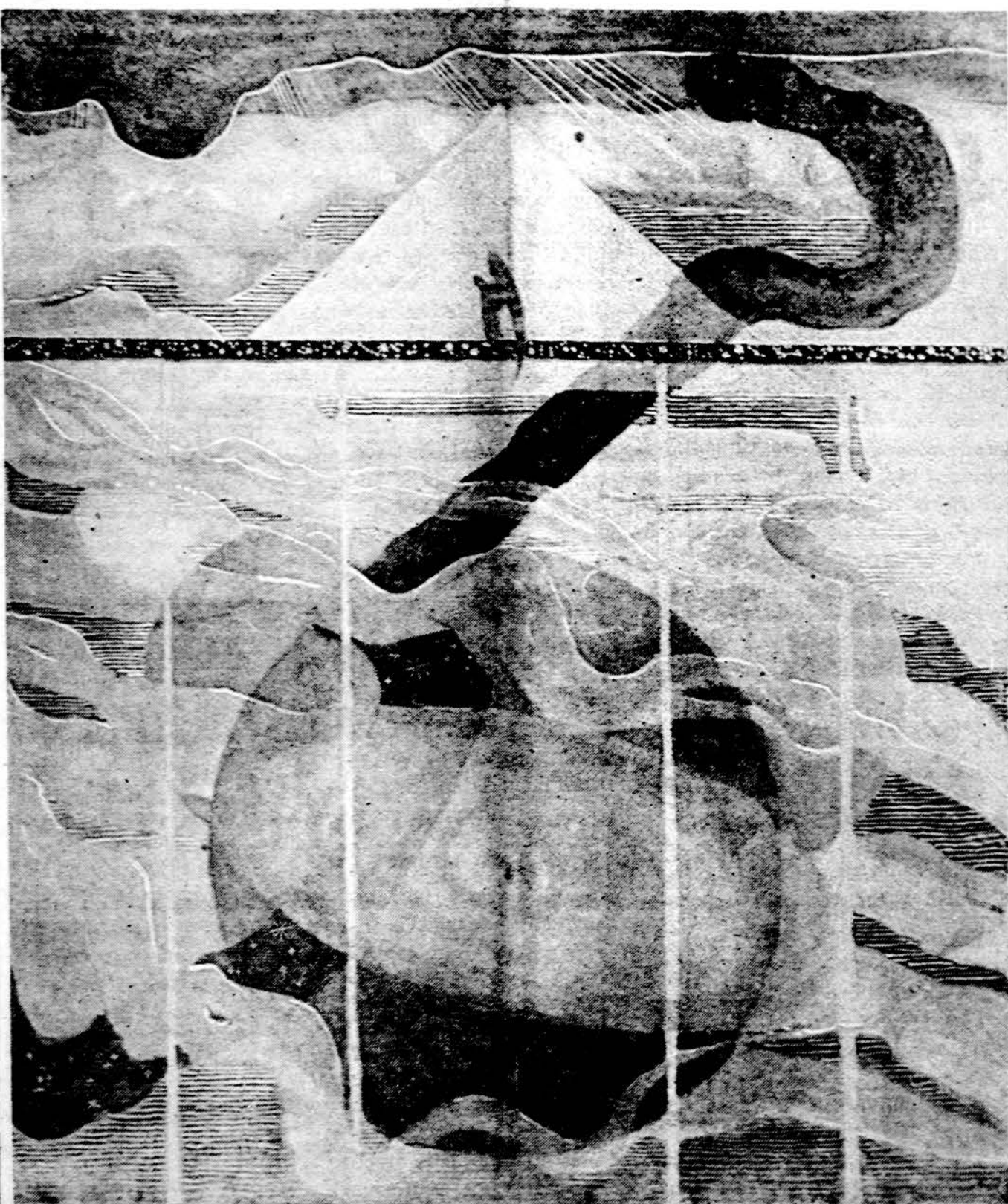
Viena Čiurlionio uždanga
Vilniuje

— Antrą kartą su Čiurlioniu teko susitikti Vilniuje, — pasakoja toliau dail. Varnas. — Galėjo tai būti 1909 m. Tada buvau atvykęs irgi svetimtu pasu, kaip prancūzas. Savu vardu negalėjau vykti, nes žandarai persekiojo dėl lietuviško vaidinimo ir dėl nestojimo į kariuomenę. Taigi — atvykęs į Vilnių užsukau į Rūtos draugijos medinę salikę su nedidele scena. Ten radau Čiurlionio paruoštą užuolaidą. Nedidelę, gal kokių šešių metrų pločio. Joje kairiame šone buvo nupieštas didelis storas ažuolas, po juo aukuras, o toliau — krantas ir lyg jūra, tykus ramus vanduo, kuriame atsispindi debesys. Įkūnyta jo kažkokia mintis ar senovės ramovės ar ko. Paskiau ar iš laiško, ar kaip teko patirti, kad Čiurlionis nebuvo patenkintas, jog draugija neperdaug rodė susirūpinimo tos uždangos išlaikymu.

Pirmi įspūdžiai pamačius
Čiurlionio paveikslus

— Pirmieji jo paveikslai, kuriuos pamačiau pusmetį prieš Didįjį karą, 1914 m. atvykęs (po amnestijos) į Vilnių, man darė didelį įspūdį savo mistiškumu. Kažkas labai arti, mo, mįslingo. Tada buvau prisiskaitęs Rabindranath Tagorės ir kitų rytiečių mistikų ir Čiurlionio paslaptinga kūryba atitiko maniems pergyvenimams.

Pirmieji Čiurlionio paveiks-

M. K. Čiurlionis

Zvaigždžių sonata, Andante.

lai, kurie buvo daryti pastele, kaip "Laidotuvės", spalvų atžvilgiu man nepatiko. Lyg taip neharmoninga akiai, ne taip, kaip jo kiek vėlesni darbai, kaip anas temperos technika atliktas "Pasaulio sukūrimas", kuris mane ypatingai žavėjo. Vaizdu parodė iš miglų palapsniui iškylantį pasaulį, ir viskas taip žaismingomis spalvomis buvo pavaizduota. Iš pastelių — "Prietelybė", kuri buvo vėliau sukurta, man nepaprastai visuomet patiko. Spalvų derinys nuostabus, ir ta mistika — lyg šviesos kamuoys rankose.

Iš sonatų man daugiausia pa-

ANNA KASKINA - OEPIK
(Estė)

ROJUS

(M. K. Čiurlionio paveikslas)

Beribiai aukščiau, neapsakomos aiškumas eterio
viršum užsimiršimo jūros ilstančių bangų...
Taip tylų Rojaus krantą
mirdamos pasiekia Lethos bangos,
atnešdamos gal paskutinį atbalsį,
gal silpną atspindį, atšvaitą pasaulio
į tylų Rojaus krantą,
kuriam palaimintosios dvasios,
tyrieji angelai,
sidabro eisenos spindėjime nušvitę,
pajamintųjų pieva
keliauja tarp gelii nemirtingųjų:
baltų lelijų,
Marijos spinduliuojančių žiedų,
švelniųjų hiacintų,
kurie ten neapsakomame grožy,
gegužės amžinajam gaivume
žydi
pipėdėjų švyturiuojančių dangaus laiptų,
bekopiančių į aukštumų aukščiausiųjų menes,
prie sosto amžino visų šventčiausiojo,
kuriojo Vardo niekas netaria...

Vertė A. P.

tiko "Zvaigždžių sonata", joje voje mes tada buvome būrelis matomi žvaigždžių takai.

— Kaip ano laiko žmonės žūrėjo į Čiurlionį?

— Visuomenė, net ano laiko laikurie meno kritikai, Čiurlionio iš pradžių nesuprato. Pažinę ir pamėgę klasiškąjį meną, nebuvo paveikti Čiurlionio naujos, mįslingos kūrybos. Ėmė atsirasti pavieniai, kaip Puidienė, kurie pradėjo palankiai vertinti Čiurlionio kūrinius parodose. Ji kažkaip rasdavo grožį, suderintą su savo svajonėmis, ką išliedavo susidurdama su Čiurlionio kūryba. Kroku-

jaunų studijozų, kurie labai domėjosi Čiurlioniu. Tas vertinimas buvo daugiau įspūdinis, pagrįstas kompozicija, naujų kelių ieškojimu, spalvų deriniais. Krokuvoje studijavusi Kymantaitė juk paskiau ir pačią Čiurlioniu tiek susižavėjo, kad tapo jo žmona.

— Čiurlionio liga ir mirtis sukėlė įvairių kalbų. Vieni sakė, kad jis nuo perdidelio darbo persitempė, kiti, kad jis buvo šizofrenikas. Vėliau man buvo atėjusios žinios, kad jisai buvo pasigydęs, tik gavo plau-

KULTŪRINĖ KRONIKA

• M. K. Čiurlionio 50 metų mirties minėjimas vyksta šiandien Jaunimo Centre 7 v. 30 min. vakare. Programoje prof. VI. Jakubėno ir P. Gaučio pasakaitos apie Čiurlionio kūrybą, muzikinėje dalyje — smuikininkas Alf. Paukštys ir pianistas M. Motiekaitis išpildys Čiurlionio kūrinius. Minėjimą rengia Menininkų klubas ir kviečia visuomenę skaitlingai dalyvauti.

• Dailininkui Romui Viesui yra paskirtas Garbės atžymėjimas Mencion Honorifica — Meksikos Tarpamerikinė dvimetinė meno parodoje (Segunda Bienal Interamericana de Mexico) už jo litografiją "Vienaakis vilkas". Ši apžvalginė paroda vyksta Meksikos mieste (Mexico City), kur dalyvauja veik visi šiaurės ir Pietų Amerikos kraštai, išstiant tapybą, grafiką ir skulptūrą.

R. Viesulo darbas yra išstatytas J. A. V. grupėje, kurią atrinko Modernaus Meno muziejus New Yorke, ir kurioje dalyvauja 82 dailininkai. Tokius pat Garbės atžymėjimus gavo dar du J. A. V. grafikai — Leonard Baskin ir Mish Konh. Visi parodos darbai turėjo dar savo ruožtu eiti per Jūrų Komisiją, susidedančią iš Brazilijos, Kanados, J. A. V., Meksikos ir Peru atstovų.

Nors panašių atžymėjimų ir premijų R. Viesulas yra gavęs anksčiau daugelyje J. A. V. parodų, šis yra pirmas dailininko tarptautinis atžymėjimas.

• Prel. Mykolas Krupavičius šiuo metu rašo savo atsiminimus. Nežiūrint daugybės darbų, prelatas peržiūrėjo Br. Kvickio veikalo "Mūsų Lietuva" Suduvos (Suvalkijos) vietovių aprašymus ir padarė vilnių eilę savo pastabų, papildymų, pataisų. Prel. M. Krupavičius yra gimęs Barboriškių apylinkėse ir didžiausią savo gyvenimo dalį praleido Suduvoje. Taigi yra gerai pažinęs daugelį šios Lietuvos srities miestų, miestelių, bažnytkaimių. Kaip žinia, "Mūsų Lietuva" leidžia Lietuvių Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius.

• Juozui Grušui 60 metų. Gimė Zadziūnų - Kalniškių kaime, Šiaulių apskr. 1901 m. lapkričio 16 d. Mokėsi ir baigė Šiaulių gimnaziją ir Kauno universitetą, kur studijavo literatūrą, pedagogiką ir psichologiją. Rašinėti pradėjo dar gimnazijos suole ir jau atėjęs į universitetą, 1925 m., jaunimo žurnaluose spausdino noveles Juozo Kriaušės slapyvardžiu.

Buvo vienas Pavasario redaktorių, dažnai bendradarbiavo ir kitoje spaudoje novelėmis, apysakomis ir straipsniais. Pakviečiamas plačiai paplitusio savaitraščio "Mūsų Laikraščio" redaktoriui. Pirmieji apsakymų rinkiniai Ponia Bertulienė, Sunki ranka ir romanas — Karjeristai susilaukia didelio įvertinimo. Jis davė veikalų ir scenai. Jo drama Tėvas buvo scenoje statomas daugelį kartų. Rašytojas dabar gyvena Lietuvoje. Herkus Mantas, jo ten parašytoji drama, susilaukia didelio pasisekimo. Parašęs scenai ir apie Zigmantą Sierauską, 1863 m. sukilėlių vadą. (jv.)

• Čiurlionio Galerija Chicagoje šiomis dienomis įsigijo šešis grafikos kūrinius: T. Valiaus "I Zemaičių Kalvariją", "Fabrike", "Badas"; V. Rato "Tinklai", "Rutkampis" ir A. Staneikos "Rūpintojėlis". Dabar Meno kūrinių fonde yra 49 lietuvių dailininkų 71 kūrinys, skirtas nepriklausomai Lietuvai.

• Edvardo Valaičio, lietuvių dailininko, akvarelių paroda šiuo metu vyksta First Federal Savings and Loan Association of Chicago galerijoje, one South Dearborn St. Paroda tęsis iki gruodžio 8 d. Dailininkas mėgsta vaizduoti idiliškas Amerikos provincijos temas. Jo darbų nuotraukos retkarčiais pasirodo ir amerikiečių žurnaluose.

• Tapytojas A. Domšaitis, klaipėdietis, einąs 85 m. amžiaus dabar gyvena Pietų Afrikoje, yra kūrybingas ir dalyvauja moderniojo meno parodose.

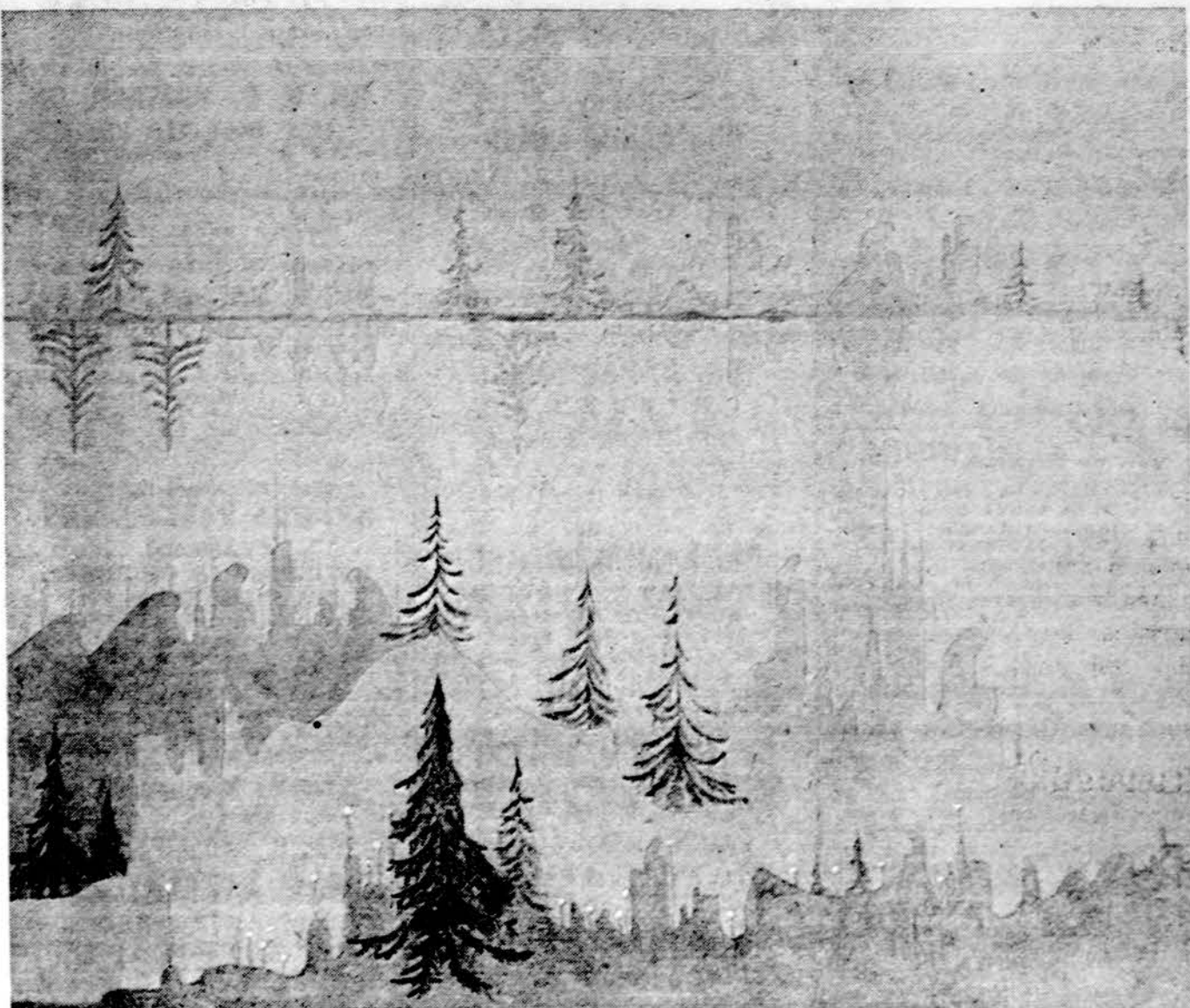

M. K. Čiurlionis. N. Dmitrijevskio raizūnų medyje.

dail. Dobužinskis, kuris paskatino jį ruošti parodą Petrapily. Čia susilaukė pripažinimo ir įvertinimo iš Ivanovo Čudovskio ir kitų rimtų kritikų. Toliau Čiurlionio įvertinimas plėtėsi kaip mūsiškiose, taip ir svetimuosiose.

1920—1922 metais man teko būti Lietuvių Meno Kūrėjų draugijos (Lemenkudros) pirmininku. Tuo laikotarpiu, pasirašius Lietuvai taikos sutartį su Rusija, buvo iš Maskvos atgabenti Čiurlionio kūriniai. Maskvoje juos globojo J. Baltušaitis. Karo metu jis net buvo parodą surengęs. Atgabėnus kūrinius į Kauną, jie buvo pavesti globoti Liet. Meno Kūrėjų draugijai. Laikėme juos draugijos būstinės kambaryje. Baltrušaičio rūpesniu paveikslai buvo atsiųsti nesužaloti. Paskiau perdavėme švietimo ministerijai ir jie buvo iškabinti Čiurlionio galerijoje. Ant paveikslų nebuvo užrašų. Teko kartu su giminėmis ir kitais Čiurlionio artimaisiais pasidaruoti, nustatinėjant pavadinimus. Pasinaudojome ankstybesniais katalogais, bet vardus teko ir kitaip nustatyti.

JUOZAS PRUNSKIS

M. K. Čiurlionis

Fuga.

KODĖL TURIME ISLIKTI LIETUVIAIS?

Dr. J. Girmiaus knyga — Tauta ir tautinė ištikimybė

DR. A. BALTINIS, Chicago, Ill.

1. Tauta — prigimtine bendruomenė.

Žmogui, neįpratusiam į diskusiją šiomis temomis, pradžioje būtų sunku atsakyti į mūsų antraštėje iškeltą klausimą. Bet gerai pagalvojęs, jis nesivyrudamas pasakytų: noriu išlikti lietuvis paprastai dėl to, kad aš toks esu, toks buvo mano tėvas, senelis ir tolimiausia protėvių eilė. Jaučiuosi glaudžiai suaugęs su savo tauta ir kraštu ir išgyvenu kaip pažeminimą, kaip mano gyvybinių teisių paneigimą, jei kas versų ar bent ragintų mane atsisakyti lietuviybės. Šiuo atsakymu, iš tikrųjų, būtų pasakyta pats pagrindinis ir svarbiausias dalykas. Toliau esantis uždavinys būtų tik išaiškinti, pagilinti ir pagrįsti šį atsakymą.

Dr. Juozas Girmius savo naujoje knygoje — Tauta ir tautinė ištikimybė — atsako į šį mums svarbų klausimą filosofinės minties gilumu, tautiniais ir doroviniams klausimams principiniu nusistatymu ir išsivijos sąlygų visapusišku supratimu. Jo knygos tikslas didžiai svarbus ir aktualus: „Mūsų uždavinys buvo ne socialinė analizė, kaip nutautimas mums faktiškai vyksta, o moralinis nušvietimas, kam mus įpareigoja ištikimybė tautai (281 p.)“. Šiam klausimui nušviesti autorius knygą suskirsto į keturius pagrindinius skyrius: Tauta, Tautinė ištikimybė, Tautinės ištikimybės pagrindai ir Rezistencinis tikėjimas, kaip tautinės ištikimybės siela.

Kadangi ištikimybė remiasi vertybių sistema, tai kalbant apie ištikimybę tautai, iškyla klausimas, kas yra tauta, kodėl jos ryšiai su atskiru asmeniu, ir kokios vertybės yra pagrindinės ištikimybę pagrįsti. Kad atsakytų į šiuos klausimus, autorius pirmiausia sustoja prie bendruomeninių ryšių analizės, kritiškai juos įvertinęs, išveda, kad žmogus yra visuomeninė būtybė ir bendruomenė ir organizacija yra visuomeninio lyties. Iš bendruomeninių žmogaus ryšių susidaro tauta, o iš organizacinių — valstybė, kuri yra ne kas kita, kaip tautos susiorganizavimas: „Valstybės sukūrimu tauta įgyja organizacinę lytį (52 psl.)“.

Pagal šią autorių sampratą tauta stovi aukščiau už valstybę, tačiau valstybė būtina tautai kaip jos laisvės laidas: „Laisva tauta nepriklausoma — valstybėje, tai mūsų idealas (59 psl.)“. Reikia sutikti su autoriumi, kad tai tikrai mūsų idealas, bet tai nėra visų tautų idealas. Didžiosios tautos, kurios visada buvo nepriklausomos, valstybė stato aukščiau už tautą. Taip daro ne tik prancūzai su Maritainu, bet ir vokiečiai, angliai ir amerikiečiai. Tik mažos tautos, kurioms tenka dėl savo nepriklausomybės nuolat kovoti, tautą stato aukščiau už valstybę. Tarp jų yra ir mūsų lietuvių tauta. Todėl autoriui būtų paprasčiau ir tvirčiau pavyktų tautinę ištikimybę pagrįsti, jei jis būtų analizavęs ne tautą apskritai — abstrakčiai, bet mūsų lietuvių tautą konkrečiai, susidariusį iš etiškaus, emocionalių ir intelektualiai praktiškų tautos gyvenimo

aprašų, kurį galima vadinti tautos siela arba tautos dvasia, ir kuris apsirėškia tautos kultūra.

Autorius teisingai laiko kultūrą objektyviu tautos pagrindą, tačiau imant tautą apibūdinti, iškyla pagrindinis klausimas, kas sudaro tautinės kultūros turinį, jos apimtį, šio turinio esminės žymės ir kultūros kilmę. Kiekvienam, kuris analizuoja tautinę kultūrą, aišku, kad joje yra daug kas patį savitą iš svetimų artimesnių ar tolimesnių tautų kultūrų. Ir tikrai, tai kas tautos sielos tiesiog sukurta, kaip ir tai, kas savo esme tautos siela ir dvasia atitinka, nors tai būtų perkeista ir iš svetimų kultūrų pasisavintų elementų, yra tai, ką galima vadinti tau-

tingų gabumų, kurioje nors kultūros srityje ir turėti neišskiriant nei politinės srities, Lietuvos laisvinimo: „Todėl L. B. veikla“ principiskai yra nukreipta į visus uždavinius, kurie lietuviškai išeivijai turi gyvybinės reikšmės (195 psl.)“.

2. Lietuvių bendruomenė — tauta tremtyje.

Išanalizavęs tautą, atrėmęs ją į kultūrą, autorius yra priartėjęs prie idėjos, kuri skleidžia daug šviesos ir mūsų tautiškumo išlaikymą išeivijoje, ir tai, kas pateisina čia mūsų patriotizmą. Svarbiausias tautinės ištikimybės pagrindas yra tai, kad esame lietuviai, kad lietuviybė įeina į mūsų žmogiškąją esmę, yra mūsų dalis, ir kad prarandant ją, mes prarandame save. Čia autorius iškelia, kad mūsų ryšiai su tauta yra dvasiniai: „Tautai priklauso pačia savo būtimi, o

nustatyti pati sau įstatymus ir pagrindus, kuriais remiasi jos egzistencija, jos įstatai yra ar bent turi būti tai, kas valstybei yra konstitucija, kuriai turi remtis visos kitos organizacijos.

Iš šios bendruomenės sampratos išplaukia jos tikslai bei pareigos. Ji apima visas gyvenimo ir kultūros sritis, neišskiriant nei politinės srities, Lietuvos laisvinimo: „Todėl L. B. veikla“ principiskai yra nukreipta į visus uždavinius, kurie lietuviškai išeivijai turi gyvybinės reikšmės (195 psl.)“.

3. Idealizmas — tautinės gyvybės pagrindas.

Jei žmogaus ryšiai su savo tauta yra dvasiniai, tai jie liečia jo asmenybės patį branduolį — būtent, jo dorovinį branduolį, verčiantį žmogų pasirodyti, kas jis iš tikrųjų yra. Palikti, užmiršti savo tautą, pereiti į kitą tautą kaip tik tuo metu, kai tauta išgyvena savo istorijos tamsiausią valandą, yra tam tikros rūšies išdavimas, aukštų doros vertybių paniekimas ir savęs degradavimas į primityvų gantų padarą padėti. Dr. J. Girmiaus tautinės ištikimybės pagrindai ir yra atremti į šį žmogaus asmenybės dvasinį branduolį: „Kaip yra dora mylėti savo tautą, taip nedora nutausti (145 psl.)“.

Atrėmęs tautinę ištikimybę į dorovinį žmogaus asmens branduolį, autorius ieško tos dvasinės nuotaikos, kuria galėtų remtis tautinė ištikimybė ir reikštis gyvenime. Autorius ją vadina idealizmu: „Be asmeninio idealizmo neįmanoma tautinė ištikimybė (299 psl.)“.

Tikėti idealu reiškia tą patį, ką tikėti gėriu. Galima tikėti gėriu ir dirbti dėl jo, sulaukiant nepasisekimų ir smūgių, bet tai negali palaužti mūsų nusistatymo: „Ne išorinio siekimo pasisekimo galimūmams, o siekiamosios vertybės yra žmogiškai pramtingos veiklos norma (295 psl.)“. Tai aukšto dorovinio idealizmo išpažinimas. Kad pasaulyje maža tokio idealizmo, nėra abejonės. Bet tai reiškia, kad ne savo idealizmo turim atsisakyti, bet dirbti ir kovoti, kad pasaulyje įsigalėtų: „Atėiti kuria ne laukiamas, o veikimas, ir todėl pozityvus yra aktyvizmas, o ne atenzizmas (292 psl.)“.

Čia pasakytą labai svarbi mintis, kad lietuviybės išlaikymą neturime žiūrėti kaip į sustingusį laukimą, bet kad ji reikia realizuoti savo darbais visose gyvenimo srityse. Toks aktyvus, dinamiškas lietuviškąjo gyvenimo suvokimas daro jį artimą moderniam žmogui, o ypač mūsų jaunimui.

Lietuviybės išlaikymas yra be galo svarbus mūsų šių dienų klausimas, kuris turi ypatingą reikšmę mūsų tautos gyvenime, nes kova dėl laisvės apsirėškia mūsų tautos istoriją ir jos egzistenciją. Bet ypač tai tautos daliai, kuri išblaskyta tarp svetimųjų tautų, tautybės klausimas virsta asmeninio mūsų likimo problema. Todėl esame dėkingi dr. J. Girmui, kad jis išdrįso spręsti šį klausimą, kurio sprendimas labai sunkus, nes neturime jam spręstas žmogaus veikimas, ar kaip politinis sąjūdis, todėl sunku čia išlaikyti objektyvumą ir rasti visiems priimtą sprendimą. Autorius tokį visiems geros valios lietuviams sprendimą šioje knygoje yra radęs ir jo objektyvumas čia neabejotinas, nors ir buvo ga-

lima kai kur išvengti drąsios išsireiškimo, aštresnių tvirtinimų ir kai kurių perdėjimų. Bet visa tai nemažina knygos vertės, priešingai, ją dar padidina, nes žadina didesnį jdomumą, intensyvesnį mąstymą ir visapusiškesnį į knygą įsigilinimą ir tobulesnį jos supratimą.

KRONIKA

• Aleksandras Ružanovas, Lietuvių Bibliografijos Tarnybos vadovas, yra paruošęs spaudai išsamią lietuvių katalikų spaudos bibliografiją tremtyje. Tai storokas, gerai dokumentuotas ir labai atidžiai paruoštas dalykas, rodąs savims ir svetimams, kaip pla-

ti ir turtinga yra lietuvių katalikų spauda tremtyje, kai pačioje Lietuvoje ji yra bolševikų griežtai užginta. Ši bibliografija dar tebelaukia mūsų katalikiškos visuomenės dėmesio ir leidėjo. Pastaruoju metu A. Ružanovas peržiūrėjo ir vertingomis pastabomis papildė Br. Kvickio veikalą „Mūsų Lietuva“ I-ji tomą, apimantį Vilnijos ir Rytų Aukštaitijos žemes.

• Jono Meko — filmų gamintojo ir Film Culture žurnalo leidėjo bei redaktoriaus pirmoji filmas „Medžiai ir šautuvai“ šią vasarą buvo demonstruota Spoleto ir Venecijos filmų festivaluose. Šio filmo ro-

dymo teisės nupirko „Cinematina“ bendrovė ir jis po kiek laiko bus pradėtas demonstruoti Italijoje (su itališkais parašais), o vėliau ir kitur.

• Vitražistų paroda. Daugiau kaip du mėnesius Maskvoje veikia Lietuvos vitražistų meno paroda. Lankytojų tarpe ji turi didelį pasisekimą. Parodoje eksponuojama 46 dvylikos geriausių dailininkų darbai. Ypatingo įvertinimo sulaukė Stoškauskas darbas „Zemė-upė“, dailininkų Banio „Menas“ ir Verbauskio „Eglė žalę koralienė“ vitražai. Lietuvos vitražistų darbai pateikiami kaip pavyzdys kitų sovietinių respublikų dailininkams.

Dr. Juozas Girmius

Vyt. Maželis nuotr.

tine kultūra, jos pagrindą, o iš šio pagrindo kilęs kultūros lygis ir sudaro atitinkamą laikotarpio tautos kultūrą.

Pagal šią kultūros sampratą negalima tvirtinti, kad „visos dvasinio gyvenimo kryptys yra lygiai tautiškos, jei tik pajėgia praturtinti tautą naujais kūrybiniais laimėjimais (75 psl.)“.

Kriterijus naujų kūrybinių laimėjimų tautiškumui nustatyti yra jų didesnis ar mažesnis atitikimas ar neatitikimas tautos sielai, jos dvasiai. Autorius labiau vertina objektyvią tautos pagrindą — kultūrą ir iš jos išveda net ir tautinį pašaukimą: „Kurdamas savo kultūrą, tauta vykdo savo pašaukimą (83 psl.)“. Kalbant apie tautą apskritai, galima tvirtinti, kad kultūros kūrimas yra jos pašaukimas, tačiau, imant tautą, konkrečiai, jos pašaukimas arba tautinė misija kyla iš tautinės samonės, iš subjektyviojo tautos pagrindo, ir yra kiekvienai tautai skirtingas pagal jos charakterį. Tai liudija istorija: Aleksandro Didžiojo, Cezario ir Napoleono karai buvo jų tautinės misijos vykdymas. Ne kultūra yra tautos misija, bet toji kultūros sritis, kurioje tauta gali sukurti tai, ko kitos nepajėgia. Ir mūsų tautos misija gali išaugti iš mūsų tautos ypa-

ne vieta, kurioje gyvename (139 psl.)“.

Autorius tad ir sustoja prie šių dvasinių ryšių analizės, kurie reiškiasi lietuvių bendruomenėje: „Tautinė išeivių bendruomenė yra tasai pavidalas, kuriuo išeiviai lieka savo tautoje ir jai gyvena (166 psl.)“.

Šiuo tvirtinimu, kuris išreiškia lietuvių bendruomenės įstatuose, yra pradėtas mėginimas perkelti tautos dalies išsilaikymą šalia savo žemės, sukuriant apimtį sumažintą, aplinkybėmis pritaikytą, bet esmėje nepakeistą tautinės egzistencijos formą. Čia prasideda lietuviškosios nepriklausomybės sritis, ir lietuvių bendruomenė tampa tautinės nepriklausomybės testu išeivijoje. Šia prasme dr. Girmius teisingai pabrėžia, kad lietuvių bendruomenė yra skirtinga nuo Pasaulio Lietuvių Sąjungos ir visų kitų organizacijų: „Todėl nėra jokio prieštaravimo ir L. B. taikyti organizacijos vardą ir vis dėlto jos nelaikyti įprastine organizacija (183 psl.)“.

Mes čia norėtumėm pabrėžti, kad nėra įprastinė bendruomenė ne tik dėl savo bendruomeninio pobūdžio, bet ir savo organizacine sąranga bei įstatais. Paprastos organizacijos remiasi įstatymais, kurie nurodo kodėl ir kaip joms veikti. Bendruomenė turi

DR. G. SERNER
LIETUVIŲ AKIŲ GYDYTOJAS
756 West 35th Street
TEL: Yards 7-1829
Pritaiko Akinus
Kreivas Akis
Ištaiso

Ofisas ir Akinų Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Treč. uždyta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. p. pietų. Arba pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. ban.
dažai. Spec. pagalba kojoms
(Arch Support) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadienis 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 28, Ill.
Tel. PProspect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.
Pirma ligonius pagal susitarimą.
Dėl valandos skambinti telefonu
HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p.
kaskied, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd St.
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. Šeštadienis 10-1 val. Trečiadienį, uždyta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. Walbrook 5-5076

Rez. HE 6-1670
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti MI 3-0001.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
4761 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. Lafayette 3-6048
Rez. Walbrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. PProspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

Ofiso HE 4-5849; Rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketv., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-6, treč., šešt. pagal sutartį, sekmd. uždyta.

Ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Street
(Bendra praktika ir Alergija)
Valandos: pirm., antr., ketv., 2-9
val.; penkt. 10-1 v. r. iki 9 v. v.;
šeštad. 10 v. r. iki 9 v. p. Ligonius
prima pagal susitarimą.

DR. J. G. BYLA - BYLAITIS
Nervų-smegenų chirurgija, ligos
2737 WEST 71st STREET
Valandos tik susitarus
Tel. GRevehill 6-3409

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — REPUBLIC 7-4906
namu — GRevehill 6-5161
Persikėlė į naują ofisą
FRANCISCO MEDICAL CENTER
2858 West 63rd Street.
Pirma tik pagal apointmentą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, akambinti MI 3-0001.

Ofiso HE 4-1414, Rezid. RE 7-6887
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-tos ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v.
Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadienis uždyta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2737 West 71st Street
VAL. kasdien nuo 6-8 val. vak.,
šeštad. nuo 12:30 iki 2:30 val. p. p.
Trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017
Ligonius prima pagal susitarimą

Ofiso tel. HE 4-7007.
Namų-rez. tel. PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
(JOKSA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63 Street
Val. Pirmadienį, ketv. nuo 2:30 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4 val. Kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 2-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždyta

Telefonas: GRevehill 6-1596
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Rd.
Valandos 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį.

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šeštad. tik 10-12.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmadienį, antradienį, ketvirdienį ir penktadienį, nuo 1-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Šeštadienį 1-4 val. trečiadienį uždyta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4139
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet

Ofiso telef. Lafayette 3-2210, jei neatsiliepiu, skambinti KEedzie 3-2808
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
Val. Kasdien popiet nuo 12-3 val. vak., pirm., antr., ketv., 6-9 val. Trečiadienis tik susitarus

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIRIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketv., ir penktadienį, nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakarų. Trečiadienį ir 11 val. ryto — 1 val. p. p. Šeštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofice tel. RE 7-1108
Rez. tel. Walbrook 5-5765

DR. MARJIA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ.

Tel. ofiso PR 8-7773, rez. PR 6-4733
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Val. pirmadienį ir ketvirdienį 1-4 p. p. antradienį ir penktadienį 6-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9081
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-tos ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadienis uždyta

DR. JONAS V. MILERIS
NERVŲ IR SMEGENŲ LIGOS
5430 So. Kedzie Avenue
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdien. Išskyrus trečiadienį.

Pirkite JAV Apsaugos Bonus!

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA-CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULLMAN 5-4766
Namų: BEVERLY 8-5446
Pirm. val. kasdien 6-9 v. v. Šešt. 1-4 v. p. p. Trečiadienį — uždyta.

Tel. ofiso VI 2-1484, Rez. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
3258 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p.; šeštad. 2-4 val. Treč. uždyta.

Tel. ofiso PR 6-7800, Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Vidaus Ligos
5159 So. Damen Avenue
Val. Pirmadienį, 10 v. r. iki 6 v. v.; antradienį, penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; ketv. 1 v. iki 9 v. v.; šešt. 10 v. r. iki 5 p. p.

Ofiso telefonas — Bishop 7-2535
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
Val. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Treč. ir sekmd. tik susitarus.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę.
VAL. Pirmadienį, antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 ryto ir nuo 6-8 val. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadienis ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7381
Val. 10 ryto iki 8 vak., trečiadienį uždyta. Šeštadienį 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. REliance 6-4410
Rez. tel. GRevehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m. Penkt. tik 1-3 p. m.
Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

Ofiso telef. CLiffside 4-2096
Rezid. tel. Walbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 S. Ashland Ave.
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadienis ir sekmdienis uždyta, pirmąją pagal susitarimą. Šeštadienis nuo 2 val. iki 5 val. vak.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223 ar PR 6-5677
Ofiso: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GI 8-6168
DR. V. P. TUMASONIS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Pirma ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti tel. HE 4-2123 nuo 1 iki 9 val. popiet, kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Telefonas — GRevehill 6-3832
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2824 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadienis nuo 1-4 val. popiet. Trečiadienis uždyta.

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekmd. tik skambinti atvežiai ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-2160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 6 v. v. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1827 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-0888
Rez. 6000 So. Arden Ave.
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p. 6-7 v.

E. Jeneris

Lietuvos kariuomenė ties Vilniumi 1920. VII. 15.

SAVANORIŲ PRIESAIKA

Atsiminimai kariuomenės šventės — lapkričio 23-čios — proga

ATS. GEN. V. GRIGALIONAS-GLOVACKIS, Kolumbija

Kada susiorganizavo pirmieji du pulkai ir dar prisidėjo keli atskiri batalionai, tai savanoriai pradėjo nerimauti ir savo nepasitenkinimą rodyti, kad juos laiko kareivinėse apmokymui, o okupantams leidžiama skriausti jų tėvelius, juos apiplėšiant. Vyriausybei su karo vadovybe pasitarus, prieita išvados pradėti karą su Maskva, nors dar kaip reikiant naujokų apmokymas nebaigtas ir toli gražu ne visi buvo ginkluoti. Kad pakeltų savanorių dvasią ir susilauktų Dangaus palaimos, nutarta visus savanorius kuo iškilmingiausiai prisaukinti. Pamaldas ir priesaiką Kauno igulos savanoriams, vyriausybei su dvasiškiu susitarus, buvo nuspręsta padaryti antroje gegužės — sekmadienį Rotušės aikštėje.

Išaušo ir to sekmadienio rytas. Savanoriai, nelaukdami trimto, šoko iš savo guolių ir pradėjo linksmai dainuodami dainas, apavę ir šautuvus valyti. Panemunėnams buvo toliausias ir Rotušės aikštė kelias. Kad laiku ateitų (pamaldų pradžia buvo 11 val.), reikėjo išeiti iš Panemunės 9-tą v. ryto. Kol pereisi šančius, Čiurlionio gatvę, Vytauto prospektą, Laisvės alėją, Prezidento gatvę, Sejamiesčių iki Rotušės aikštės, tai kaip tik bus pusiau vienuoliktos.

Iškilnės prie Baltosios Gulbės

Ėjome neskubėdami, visą kelią dainuodami ar orkestrui maršą drožiant; taip pakaitomis iki pulkui nurodytos vietos aukštėje išsiriškiuoti. Diena kaip tyčia graži. Senasis Kaunas skendo vėliavose, o kai kur net gėlėmis buvo išpuošti balkonai. Supantieji Rotušės aikštę namai visi skendo tautinėse vėliavose, o jau pati Baltoji Gulbė, be eilės vėliavų, dar buvo išpuošta gėlėmis ir kilimais.

Prie Gulbės, gan aukštai, buvo labai gražiai įtaisytas altorius su misionais atnašauti, labai puošniai padabintas. Lygiai vienuoliktą, gaudžiant senos bazilikos varpams, iš bazilikos i Rotušės aikštę išėjo iškilminga procesija. Kilimais ištiestu taku, gausiai apsuptas dvasiškių, žygiavo visų savanorių itin mylimas, šviesios atminties ganytojas Pranciškus Karevičius, kuris ir atnašavo šv. mišias. Pats tarė savanoriams žodį, paaiškindamas priesaikos reikšmę, sveikindamas savanorius ir laimino. Vargonų vietoje giedojo bazilikos choras ir griežė antro pulko orkestras. Po šv. mišių irgi pats ganytojas iškilmingai prisaukino katalikus. Kitatikiškai buvo prisaukinti jų dvasiškių skyrium. Ganytojas prisaukdinant apėjo visus karinius dalinius ir tik po to grįžo bazilikon. Specialiai įtaisytoje estradoje

stovėjo šviesios atminties pirmasis prezidentas A. Smetona, vyriausybės narių apsuptas; čia buvo ir svetimų valstybių atstovai ir kiti vyriausybės pakviestieji asmenys.

Paradas

Pro tą estradą ceremonialiu maršu praėjo visi buvę Rotušės aikštėje kariniai daliniai. Praėjė pro prezidentą, vyriausybės ir svečius, jie persiformavę grįžo į savo kareivines tuo pat keliu, kuriuo buvo atėję. Kiekvieno dalyvio gautų išpuoštų kitas, kuris to nebuvo matęs ir iškilnėse nedalyvavęs, nesupras; vargu, ar patikės, kad iš supančios aikštės visuomenės, daugelio akys šlapojo, nes negalėjo susilaikyti nuo džiaugsmo ašarų. Gaila, kad tuo metu neveikė radijas ir dar nebuvo rasta televizija, tad negalėjo nei pamaldų, taip iškilmingų, transliuoti, nei priesaikos bei eisenos matyti, o tikrai buvo ko pažūrėti, kuo lietuviams pasididžiuoti, o pasenus vaikams ir vaikaičiams papasakoti. Reginys iš viršaus. Rotušės aikštę geguž. antrojo sekmadienio pamaldų metu buvo panašus į atsivėrusį dangų. Visi mes buvome ypatingai pakeltos nuotaikos ir galingos dvasios pilni, ir jei tuo metu mūsų priešai mus būtų matę, tai tikriausiai būtų paskubėję išsidanginti, suprasdami, kad su dvasios galiūnais jokios karo grumtynės nebeįmanomos.

Priesaika provincijoje

Man karo vadovybės buvo pavesta prisaukinti visus provincijoje esančius karinius dalinius, k. a. Mariampolės, Panevėžio, Ukmergės ir Vilniaus batalionus. Visur nuotaika pakilus iki dangaus, o priešui neapykanta iki pragaro vartų. Savo uždavinį atlikęs, galėjau apie tai papasakoti taip karo vadovybei, taip prezidentui. Tarp kitko pareiškiau, kad būtinas reikalas, ir tai nieko nelaukiant, leisti kariuomenę frontan. Mano nuomonę palaikė, kiek man vėliau teko sužinoti, Kattche, tuometinis Panevėžio bataliono vadas de facto, nes Panevėžio bat. vadu de jure buvo jaunas karininkas, didis tėvų našlė, mokytojas ir puikus, kaip karininkas, biržietis Jonas Vairakojis, gen. Ladyga, tuometinis pirmo pulko vadas, ir dar vienas kitas.

Vieni balsa davėsi girdėti, kad savanoriai dar kaip reik neparuošti, kaip reik neapginkluoti, neturima užtenkamai šaudmenų ir pan. Tačiau visgi laimėjo drąsesnių nuomonė, tvirtinanti, kad materiališki trūkumai gali su kaupu būti papildyti dvasiniais ištekliais; viskas gi priklausys nuo vadų: jei vadas bus vietoje, tai ir jo ka-

rinis dalinys bus tvarkoję; jei vadas bus ne vietoje, ne tik prieš, bet savo šešėlio bijas, tai ir dalinys vado baime persiims. Nutarta nelaukiant, dar gegužės gale, pradėti žygi prieš Maskvą.

Pirmi žuvusieji

Veik nuo 1919 m. sausio pradžios Kėdainiuose narsių biržiečių gen. Kattchės ir karininko Variakojų buvo suorganizuotas Panevėžio partizanų būrys, kuris vėliau virto Panevėžio partizanų kuopa, Panevėžio batalionu ir pagaliau 4-tu Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulku. Šis partizanų būrys ne tik kad sulaukė raudonųjų veržimaisi gilumon, bet ne kartą besiveržiančiam priešui smogė per dantis. Aišku, ne be to, kad ir pats būrys kada nukeisdavo. Taip, pvz. to karinio dalinio puikus savanoris Povilas Lukšys žuvo karo lauke ties Tau-

M. Andriulis. Kunigaikštienė Gražina veda lietuvių pulkus kovon.

čiūnų kaimu. Lukšys laikomas pirmuoju žuvusiu už tėvynę karo lauke. Ne karo lauke, o netoliese nuo savo kareivinių 1919 m. sausio 11 d. Kauno Vytauto prospekte, ties muitine, kur vėliau buvo įtaisyta užmiesio autobusų stotis, tapo spartakiniu iš pasalių nudėti be ginkluotųjų sargybos pasikeitus antro pulko du sananoriai — Kalasiūnas ir Zembacevičius. Be to, buvo taip pat vasario mėn. žuvę: pirmo pulko vadas Juozapavičius, nu-kautas Alytuje ant tilto per Nemuną, keliolika žuvo pirmo ir antro pulko savanorių

ties Jeznu, operacijoje viceministro Zaskevičiaus vedamojoje.

Rusios pulkui dovana

Valkijos visuomenė sužinojo, jog antrasis pulkas veikia žyguos frontan, raudonus okupantus lauk iš Lietuvos vyti. Antro pulko savanoriai sudarydavo bemaž 90% pulko sudėties, tai savanorių tėveliai sutarė savo vaikus žygiui prieš Maskvą ir prieš kitus okupantus palaiminti. Kad nereikėtų laiminti kiekvieną skyrium, sutarta buvo palaiminti visą pulką, pulkia ir brangia vėliava ji apdovanoti. Vėliavą nutarta buvo pulkui išteikti trečią gegužės mėn. sekmadienį. Kaip visuomet, taip ir ši kartą aš su karo vadovybe dėl vėliavos priėmimo ceremonialo nesitariau, o savieams artimiems pareiškiau, kad aš taip ją priimsiu, kaip yra nustatyta rusų karinių nuostatų kariniam daliniui priimti caro siunčiamą vėliavą. Mano manymu, tėvų vėliava vaikams žygiams laiminti, pulkui brangesnė, negu bet kuri kita. Jos negalima buvo lyginti su rusų visuomenės įvykdytu apdovanojimu vykstančio japonų karan vyr. vado generolo Kuropatniko šventųjų paveikslais, nes rusų buvo įprasta įvairiais atvejais, įvairiausiomis progomis šventųjų paveikslais laiminti, pvz. dukrą išeinant cerkvėn šliubui, ar sūnui vykstant kariuonę, ir pan. Mano manymu, visuomenės vėliava nei kiek ne mažesnė karo tarnybai atlikti matu, žėsnės reikšmės, kaip vėliava valstybės galvos kariniam daliniui duodama; juoba, kad šandie vėliavos jau neturi to reikšmės, kurią turėjo jos viduramžiais riterių laikais, kada i kautynės eidavo masėmis.

Vėliavos išteikimo iškilnės

Jau kariniams daliniams, ei-

ti, o vien tik susitariau su d. gerb. A. Panemunės klebonu. Per gerb. kleboną išprašiau šviesios atmint. ganytoją Karosą leisti pamaldas prie išstatyto švenčiausiojo ir, kiek galint, iškilmingiau. Orkestro vedėjui Gužui priminiau apie reikalingą paruošti orkestrą, o chorvedžiui Vaičiūnui — pakartoti žygio dainas ir naujų pramokyti bei pakartoti bažnyčioje savanorių giedamas giesmes. Su gerb. p. Pranašiu sutarėme, kad jo įsakymu bus A. Panemunė trečią geguž. sekmadienį išpuošta tautinėmis vėliavomis, o vakare išiluminuota žvakutėmis, taip, kaip buvo Vasario 16-tą.

Pamaldos savanoriams

Trečią geg. sekmadienį pulko savanoriai gražia rikiuote, orkestro lydimi, pakelta nuotaika nukeliavo iš ryto 9 val. bažnyčion. Pamaldas, labai iškilmingai, laikė pats d. gerb. klebonas prel. Staugaitis su asistenta prie išstatyto švenčiausiojo. Kas sakė pamokslą, šandien neprisimenu. Po pamaldų parada, sveikinimai pulko, padėka visuomenei, kurios susirinkta iš visos Suvalkijos, kaip i didžiausio atlaides, nes tokia šventė buvo pirmoji nepriklausomoje Lietuvoje.

Vėliava, labai graži ir išpuodinga, buvo pašventinta dar prieš misias ir pastatyta presbiterijoje priešais didįjį altorių. Prie vėliavos stovėjo asista: vienas jaunaitis laikė, o du stovėjo iš šonų. Iš šonų stovėjo ir dvi baltos lelijėlės, savanorių pulko broliai ir sesės. Pamaldoms ir paradiui pasibaigus, pulkas su dainomis bei orkestro grojama's maršais grįžo nuo bažnyčios i pulko aikštę, kur i išsiriškino. Pasigirdo dainos vėliavą lydintios minios. Vėliava buvo nešama minios priešaky. Vos tik vėliava peržengė garbės vartus, jai sutikti specialiai pastatytus, duotas buvo ženklas, ir aš daviau komandą: pulkas vėliavą šautuvais gerbk! Orkestras gi pradėjo sutikimo maršą. Vėliavos laukdamas, stovėjau pulko priešaky ties jo viduriu. Priešė vėliavą priėmanę trys poros tėvų: tėvelių pirmųjų žuvusių Kaune sausio 11 d. Kalasiūno ir Zembacevičiaus ir vieno žuvusio karo lauke ties Jeznu. Jo pavardės nepamenu. Vienas iš tėvų perskaitė dovanojimo aktą ir tarė trumpą žodelį. Aš nuoširdžiai padėkojau visų pulko savanorių vardu jų čia esantiems tėveliams už taip mums brangų laimimą, pažadėjome likti ištikimi Dievui ir Tėvynei bei narsiai, nesigailint gyvybės, kautis su priešais. Vėliavą priimdamas buvau priklausęs ant vieno kelio ir priėmęs ją pabučiavau.

Iškilnių finalas

Man atsisojus, iš pulko sparų išėjo du nuogais kardais du karininkai - asistentai, o iš pulko vidurio skirtas vėliavnešys, pirmasis pulko savanoris puskarininkis Valasinavičius. Jie priėdai irgi atsiklaupdavo ir pabučiavdavo vėliavą. Jiems nuo manęs perėmus vėliavą, nuo dešinio pulko sparno pradėdant, visi ėmė prieiti, priklausyti ir vėliavą pabučiuoti, po ko vėl stoti i vietą. Kada pasibaigė šitas, vėl "Šautuvų gerbk!" komanda. Adjutantas priejo prie vėliavnešio ir davė jam komandą — "Ant peties!" ir "Žengte marš!". Nuvedė ir pastatė pulko dešiniame sparne. Duotas apdovanojusių minia, ją pagerindamas paradiui. Praeita pro biant. Išsiriškiuota priešais štabą, vėl "Šautuvų gerbk!". Adjutantas davė komandą vėliavnešui: "Ant peties! Žengte marš!" ir įnešė vėliavą pulko štaban. Pastatė paruoštoje vietoje i li-

KERTINĖ PARASTĖ

RENGIAS BROLIS KARAN JOTI

Dviem pasauliniam karam bausiai nuterėjus žmoniją, ir biykdijant trečiojo pradinėms ugnims, žodis karas įgauna tiesiog keiksmazodžio prasmę. Būtų, žinoma, neprotinga žodį karas įrikiuoti gerio ir grožio sąvokų eilėn, kaip stengėsi padaryti nacinė ideologija. Tačiau, šiaip ar taip, jo nei iš žodynų, nei apamai iš visos žmonijos istorinės raidės negalime išbraukti. Karas vistik dar yra visur akivaizdžiai regimas ir mūsų pačių savu kailiu jaučiamas.

Menas ir literatūra, savo kūrybos objektais apimdama visas žmogaus reikšimosi sritis, istorijos raidoje negalėjo išvengti ir karo temų. Pradedant tūkstantmete egiptiečių ir indų literatūra bei menu, einant i homeriškąją Graikiją, i "Rolando giesmės" ir "Nibelungų giesmės" viduramžių ligi pat mūsų dienų Hemingwayaus, vis rasime tą amžiną karo temą: vienur kaip neišvaiduojamą siaubą, kitur vėl kaip žmogiškąsias jėgas pralenkiantį heroizmą. Nesgi šioje temoje dažnai, kaip ir Dantės Dieviškojo komedijoje, telpa ir dangus ir pragaras. Ir būtų beprotybė pacifizmo vardan visus tuos literatūrinius šedevrus sudėginti ir visas didžiųjų dailininkų mūsų scenas išimti iš muziejų.

Lietuvių mene ir literatūroje kariškoji tema irgi nėra atsitiktinė. Europos istorija Nemuno pakrantėse mus jau rado ne vien tik kaip artojų, bet ir kaip karių tautą. Kronikos mini lietuvių žygių dainas, švenčiant pergalės, bei mardas, tausojant kritusius. Neliko, o gal ir apamai neturėjom, karžygių epo iš anos ūkanotos senovės. Lietuvio siela, kaip labiau lyrinio nusiteikimo siela, ir karinė tema reikšė daugiau lyrinėse dainose. Ir ta karinė tema lietuvių dvasioj neišnyko net ir tada, kada kardai buvo padėti i rūdymėlį, kada atėjo ilga nelaisvės naktis. Bernelis raitelis tautos sąmonėje nuolat pynėsi su lyriškąja artėjo buitimi.

Ant žalio tilto,
Marių tiltelio,
Sėd bernelis ant žirgelio
Raudonam balnely.

Laisvę atgavus, rodos reikėjo laukti, kad šie lemiameji mūsų tautos momentai, kada jos likimą sprendė gyvyndamas buvau priklausęs ant vieno kelio ir priėmęs ją pabučiavau.

ko prie vėliavos išstatyta sargyba. Asistentai, vėliavai žengiant i štabą, grįžo i savo vietas. Tuomi vėliavos priėmimo ceremonija buvo baigta. Savanorių tėveliai, daugumoje dar pasilikio pulke su savo sūneliais pasisėkėčiuoti ir išpuščiais pasidalinti.

Sekancią dieną kilo audra. Likau išsautas i vyriausiąjį, tuomet dar vadinamą generalinį štabą, pas Aps. ministerį. Gavau barti, kad užbėgau už akių p. prezidentui, nes jis tik vienas gali karinį dalinį vėliavą apdovanoti. Be to, turi būti išdirbtas ritualas vėliavai priimti ir ją saugoti. Liepta gautąją vėliavą nugabenti i Karo muziejų, kad nekiltų noras ją paimti frontan. I visa tai pareiškiau, kad nėra jokio įstatymo draudžiančio tėvams laiminti žygiams savo vaikelius, būdai gi laimimo įvairūs. Nuo tėvelių neatšileka nei visuomenė, taip pvz. Sibiro lietuviai apdovanojo Sibiro batalioną lietuvių vėliava,

ti mūsų literatūroje ir mūsų menininkų. Deja, anais neprikau omybės metais tautos sąsės karų tema tiek mene, tiek literatūroje neprašoko vidutniškumo. Dailininkai ir rašytojai, be kelių populiarių kariškų dainų ir be Karo muzėjaus eksponatų, nei literatūros antologijoms, nei meno muzėjams nieko išliekančio nesukūrė.

Ar geresnė situacija tremty? Literatūroje pastangų sa kryptim matyti. Bet jų neakanka, kai tėvynėje okupanto "herojiškąja" istrebtelio tema norima nužudyti tautos širdyje tebetvyrantį laisvės kovotojo portretą ir jo atminimo amžinumą. Kai nuolat ir nuolat bolševikinėje spaudoje matoma paveikslų nuotraukos, vaizduojančios Lietuvos miestų "išlaisvinimą" ir "lietuviškosios" divizijos žygius, noroms nenoroms kyla klausimas: kas ir kada drobėje parodys beviltišką mūsų partizanų kovą? Kas įstengs ne mėgėjiškai, bet kūrybiškai ir išliekančiai atvaizduoti Naujuosius Pilenus ir jų gnybę portretus.

Gal mūsų dienos avangardiniai dailininkai čia pasakytų, kad visa tai yra tik praktinės realinio meno sritis, ir jiems nėra kur čia sparnų ištieti. Tačiau čia visai nenorima pakviti, kad menininkai turėtų sekti tik aną, šios dienos Lietuvos dailininkams primesta, nuogąj realizma. Modernusis menas turi pakankamai išraiškingų formų ir šiai herojiniai - kariniai temai išsakyti, kaip jis turi pakankamai drąsos ir būdų moderniškųjų viešųjų pastatų bei bažnyčių dekoravimui. Tad būtų gera, kad taip gausiose menininkų parodose, poezijos ir prozos knygose ir ši tema nenyktų, bet išliktų, pavaizduota nauju mostu ir nauja išraiška.

Šios dienos čionykštės mintys: tenebūna priimtos kaip koka militarizmo apoteozė, bet tik kaip realus žvilgsnis i aną, pirštu neištrinamą tikrovę. Galima ir šiaip ir vėl galvoti, bet vargu mūsų tautai laisvę kas nors kitas lengvai, kaip dovana, atneš. Net Izraelis doleriais jos nemusipirko, o reikėjo ir krauju mokėti. Turbūt ir mums kitaip nebus. Tad —

Aušta aušrelė,
Šviesus pazarelis,
Rengias brolis karan joti.

K. P-Is

kurią, rusams batalioną išardžius, karininkus, kurie nespėjo pasprukti — supleskinus, išgelbėjo ir su dideliu vargu bei pasišventimu majoras Tomkus pergabeno Kaunan. Buvo tariamas apdovanoti vėliava Vitebsko batalioną, taigi antras pulkas nebuvo pirmasis. Frontan vėliavos imti nemaniau, nes dabar visai nauja taktika, nauji kovos būdai ir vėliava galėtų trukdyti, bet aš ją Karo muzėjau atsiųsiu išvakarėse prieš frontan išeinant. Taip pasibaigė vėliavos klausimas ir čia dauguma stovėjo mano pusėje.

Pulkų numeriai ir šefai

Tik daug vėliau, išlaisvinus nuo visų okupantų ir "taikai" nusistovėjus, pirmieji pulkai gavo be numerio dar ir šefus. Taip pvz. pirmasis pulkas pavadinotas: Pirmas Pėst. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pulkas; Antras Pėst. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algir-

(Nukelta i 7 psl.)

Lietuvių Enciklopedijos dvidešimt ketvirtojo tomo proga

STEPONAS KOLUPAILA, Notre Dame

Mus pasiekė naujas L. Enciklopedijos tomas. Turime jau 23 tomus; užsilikęs 15-asis tomas irgi po truputį spausdinamas, tikimės jo sulaukti ateinančiais metais. Palyginus su esamais lietuvių kalbos žodynais, žodžiai ligi Ra sudaro beveik tiksliai du trečdaliu viso turio. Taigi, dar turėsime 12 tomy šio rimto ir labai naudingo rinkinio.

Didingas darbas pritraukia vis naujų ir jaunų pajėgų. Tai garantuoja, kad išesėsime jį užbaigti. Redagavimas tobulėja, ir spaudos darbas atrodo geresnis. Norėčiau, tačiau, redaktoriams patarti — trumpinti kai kuriuos straipsnius, kiek tik įmanoma. Paimkime pavyzdį: Ramė (psl. 473), pluoštinis augalas, kuriam giminėga mūsų dilgė. Atrodo, nebuvo reikalo rašyti apie svetimo augalo sodinimą, plovimą ir visą pluošto gamybą: tai tikėtų vadovėliui, nebūtinai lietuviškam.

V. Ramono biografijoje (psl. 476-478), po žinių apie rašytojo gyvenimą ir veiklą, duota išsila literatūrinė kritika jo romanų, apsakotų jų turinys, veikėjų charakteristikos, ir net įtarimai, į ką jie panašūs. Visa tai būtų įmanoma literatūros žurnale ar vadovėlyje. Straipsniai apie radio stotis, transliacijas, radiofonus, radiofoniją, turi daug tokių detalių, kurios geriau tiktų žurnalui arba archyviui.

Bendrai, šio tomo redaktoriui dr. J. Puzinui pavyko išvengti ilgų filosofinių ir techninių straipsnių. Ilgiausias (19 psl.) straipsnis apie prūsus gali būti pateisintas. 24 psl. paskirti Radvilų giminei, ir jų priskaityta net 48, tačiau tie istoriniai duomenys yra labai svarbūs mūsų Enciklopedijai.

Peržvelgiant naują tomo galimą vienur — kitur pastebėti netikslumų ar praleidimų. Pvz., A. Purėno biografijoje (psl. 249) nepamėta, kad 1940—41 metais jis buvo un-to rektorium. Praleistas populiarus Melchioras Putele (šaržas), kurį žmonės juokais beveik "išrinko" ir 1940 metų Liaudies seimą. Informacija apie Diburių kilpos hidroelektrinę stotį Minijoje, "baigta jau prie bolševikų", atrodo labai abejotina. Niekaid neteko apie tokią statybą girdėti; juk tokio įvykio nebūtų laikiusi paslaptis komunistinė propaganda.

Beje, apie propagandą. Šiame tome yra net dviejų autorių to žodžio apibūdinimas, kaip informaciją, dažnai tendencinę ir vienašališką. Gyvenime tuo vardu vadinamas beatodairiškas melas, kuriuo netiki net pats jo skleidėjas. Ne kitokią prasmę idėjau į tą žodį savo atsakyme į "Draugą" ankietą (No. 236, š. m. spalio 7 d.): Rusija pralenkia mus savo gamtos turtais ir... propaganda. Tik antroji yra komunizmo nuopelnas. Mane linksmai nutelkė "Laisvė", kuri dialektiškai perspausdino sau tinkamas mano atsakymo vietas, o propagandą išvertė "krašto planingu vadovavimu". Tuo tarpu Sovietų žodynuose komunistinė propaganda aiškinama, kaip gilus Markso - Engelson - Lenino - Stalino mokslo etc. aiškinimas. Atrodo, kad "visi žodynai meluoja".

Puškino biografijos autorius vartojo dvilypę rašybą — ru-

sišką transkripciją ir lietuvišką vertimą (p. 275); kas nemoka rusų kalbos, nesupras, jog Mednyj vsadnik yra tas pat kaip Varinis raitelis. Psl. 33 paminėtas gandžibrotinis cukrus: niekur nepavyko rasti negirdėto termino aiškinimo. Netiksli 285 psl. informacija apie Dotnuvos ž. ū. mokyklą, kurios vardas tebuvo pakeistas į technikumą, taigi pereiti į jį nereikėjo. Psl. 370 duotas žodis radiusas: kiek prisimenu, a. 1940 tas terminas buvo oficialiai pakeistas į "radijus".

Korektūra gerėja, nors spaudos klaidų vis pasitaiko: pvz. byras vietoje vyras, psl. 421, Ogonskis vietoje Oginskis, psl. 59, Šapoga vietoje Šopaga, psl. 404, log e (formulėje psl. 457) raidė e turėjo būti indeksu, apačioje: būtų tikslingiau vartoti ln natūraliam logaritmui. Viena spaudos klaida yra anekdotinė (psl. 95): sovietų valdžia įsigalėjo "nuvertus darbininkų ir kapitalistų valdžią ir įkūrus proletariato diktatūrą".

Norėčiau šia proga atkreipti skaitytojų dėmesį į P. Naujokaičio straipsnį "Knyga ir lietuviškoji sąžinė" š. m. "Aidų" žurnalo No. 8 psl. 365—367. Autorius pasako griežtą ir tei-

singą nuomonę tiems praturtėjusiems lietuviams — inžinieriams ir gydytojams, kurie savo prabangiose vilose neranda vietos knygų lentynai su lietuviška enciklopedija.

L. E. Administracija pridėjo prie šio tomo kvieslį užsakyti naują leidinį, 3 tomy "Mūsų Lietuva", redaguojamą B. Kvikiu. Man tenka per 10 metų stebėti didelį darbą, kurį atlieka jo redaktorius. Jam duotas žodis radiusas: kiek prisimenu, a. 1940 tas terminas buvo oficialiai pakeistas į "radijus".

KULTURINĖ KRONIKA

● 25 metai, kai mirė kun. Vincentas Kulikauskas. Rugėjo 9 d. suėjo 25 metai nuo kun. V. Kulikausko mirties. Gimė 1878 m. lapkričio 14 d. Viščiakaimyje, Alvitio vls. Vilkaviškio aps. Mokėsi Alvitio ir Vilkaviškio pradinėse mokyklose, Mariampolės gimn. ir Seimų kunigų seminarijoje. Klieriku būdamas, buvo seminarijos bibliotekininku ir redagavo slapta laikraštėlį "Jaunimo Draugas". Kunigu įšventintas 1903 m. Vilkavio Sintautuose ir Pilviškiuose. 1912 m. įstojo į Marijonų vienuolyną. Noviciją baigė Šveicarijos Friburge. Vėliau persikėlė į Ameriką, kur gyveno iki mirties. Redagavo: Laivą, Draugą, Tikybą ir Dorą. Parašė: Rūtų vainikėlis, Seina, 1908 m. Išvertė: Palaimintas, kurį Dievas laimina, Sv. Elzbieta, Mergelė, Tobuly-

bė. Bendradarbiavo: Šaltinyje, Vilniaus Žirkoše, Draugijoje, Lietuvos Ūkininke. Slapyvardžiai: Kun. V., Kun. V. K., V. K. ir kitais inicialais. (jv.)

● Vilniečio autobiografinis romanas vokiečių kalba. Nesenai Pietų Vokietijoje išėjo romanas, kuris bent dalinai liečia mūsų sostinės Vilniaus gyvenimiską kloritą. (Roman Gary: "Erste Liebe — letzte Liebe". Išleido: Verlag Piper, Muenchen, kaina 18,50 DM. 1961).

Tai autoriaus, praleidusio jaunystę Vilniuje, autobiografinis romanas, kurio pėdsakai iš Vilniaus nuveda į Varšuvą, Paryžių ir kitas vietas. Jis rašo ne tiek apie save, kiek apie savo motiną, kuri, anot jo nuostabiai mokėjusi susidurti su gyvenimo sunkumais.

Juožas Bagdonas

Keraminė plokštė

● Vokiečiai stato latviams naujus gimnazijos rūmus. Muensterio miesto taryba nutarė statyti latvių gimnazijai naujus rūmus. Statys Muensterio miestas, Nordrhein Westfalen krašto parama. Rūmai, pastatūs, bus išnuomoti to krašto darbo ir socialinių reikalų ministerijai dešimčiai metų, kuri, savo ruožtu, rūmus perleis latvių gimnazijai. Naujieji rūmai turės 12 klasių, administracijos traktą ir sporto salę. Miestas savo reikalams rūmuose pasilaikys 15 klasių patalpas. Dabartinė latvių gimnazija buvo prisiglaudusi kavinėse. Krašto švietimo ministerija kurį laiką dėsle duoti leidimą tai statybai, nes bijotasi, kad dabartinis 70 mokinių skaičius ilgainiui dar sumažės, be to, trūksta ir mokytojų. Krašto švietimo ministerija kurį laiką dėsle duoti leidimą tai statybai, nes bijotasi, kad dabartinis 70 mokinių skaičius ilgainiui dar sumažės, be to, trūksta ir mokytojų.

● Bronzos rasė. Žymiausias Bolivijos rašytojas, taip pat ir jos istorikas, pergvenno savo jaunystę ligi sielos gelmių sujauktą tušiomis politinėmis kovomis, laukine neapykanta ir panika žmonių pagrindinei paskirčiai. Liūdna indėnų dala ir nežmoniškas jo rasės žmonių egoizmas jame kėlė pasipiktinimą. Norėdamas giliau pažinti pažemintą tautą, jis išmoko aimarų kalbą ir sugebėjo nugalėti jų simtametį nepasitikėjimą baltaisiais ir tuo būdu pamatyti jų slaptas apeikas, kurių ligi tol niekas nebuvo matęs.

Iš tos jo patirties gimė bolivičių literatūros šedevras. Bendrai paėmus, jis yra idilė ir epas. Vaizduojama senovinio paprastumo meilės istorija, kurią aprėmina aplinkos spalvingumas, didingų Andų kalnynas ir paslaptingi Titikakos ežero vandenys.

Alcides Arguedes romanas yra geriausias įvadas į Lotynų Amerikos praeitį. Skaitytojas jame mato šį jauną ir stiprų kontinentą ir grožisi jo kontrastais. Nemoką ispaniškai, ji gali paskaityti prancūziškai, Plon leidyklos tik ką išleista Paryžiuje.

● Lietuviai dainavo, šoko maskviečiams. Kom. partijos suvažiavimo baigiamajame koncerte, drauge su visų sovietinių respublikų meno kolektyvais, pasirodė ir iš Lietuvos

atvykęs V. Bartusevičius vadovaujamas studentų meninis kolektyvas. Pradžioje kolektyvas atliko šokį "Kepurinę", drauge chorui dainuojant sveikinimo žodžius suvažiavimo "garbei". Toliau ansamblis skudučiavo Pr. Tamošaičio "Voveraitę" ir rusų kalba choras su orkestru atliko Muradelio dainą "Buchenvaldo varpai". Koncerto baletmeisteris J. Gudaitis-Gudavičius pastatė naują šokį, pavadinęs "Draugystės juosta". Pabaigoje ansamblis padainavo "Liepsnokit širdys"

(poeto J. Marcinkevičiaus žodžiai ir Balsio muzika).

KVALIFIKUOTOS RANKOS ir AKYS

Ne visi vaistai yra pagaminami vaistų gaminių laboratorijose. Daugeli receptų mes turime išpildyti tik iš užrašų. Tokiu atveju tik tikslus pasvėrimas ir išsivėrimas yra labai svarbu. Kai mes išpildome receptą, Jūs galite būti užtikrinti, kad jį tiksliai išpildysime, kaip daktaro užrašyta.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie veikia pasekmingai. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių ir vėliausių išsara.

DARGIS DRUG STORE

CHARLES P. DARGIS

Reg. Pharmacistas

2425 W. Marquette

Road

Chicago 29, Ill.

Tel. HElock 4-6050

VALANDOS:

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 9-11 val. ryto. Šeštadieniai nuo 9-11 val. ryto. Septyniadieniai nuo 9-11 val. ryto. Vakarauskos pirmadienį 7 val. vak.

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.

2512 W. 47th St., FR 6-1998

TV RADJAI, HI-FI, VESINTUVAI

Pardavimai-taisyimai. Sek. uždaryta

MOVING

Apdraustas perkaramas iš įvairių atstumo

A. VILIMAS

3415 S. Lituanica Ave.

Tel. FEontier 6-1882

FREE TRANSISTOR RADIO

WITH TOTAL PURCHASE OF 800 GALLONS OF HEATING OIL OR A PERMANENT FLASHLIGHT Requires No Batteries

Total Purchase of 400 GALLONS OF HEATING OIL

GAPS PETROLEUM COMPANY

Complete Heating-Cooling-Installations-Service
Prospect 6-6677 2735 West 63rd Street
GIVING ALWAYS PERFECT SERVICE

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS

Kiekvienas žmogus turėtų atliktamams nuo pragyvenimo pinigų taupyti kas savaitę.

Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, išsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi suitaupes pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien!

4 1/4% METINIS DIVIDENDAS mokamas visoms santaupoms

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. - Chicago 8, Ill.

JOHN J. KAZANASKAS, Pres. - Tel. VIrginia 7-7747

Savings Insured to \$10,000 by F.S.L.I.C.

Automobiliams vieta greta mūsų įstaigos

1909 1961

Taupykite
STANDARD FEDERAL—
Stipriausioje Chicagos
Taupymo įstaigoje

Turtas \$80,000,000.00 **Atsargos Fondas \$7,500,000.00**

JUSTIN MACKIEWICH, Chairman of the Board JUSTIN MACKIEWICH Jr., President

FREE PARKING

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštadienį nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos po pietų. Kervirtadieniai nuo 9 val. ryto iki 8 valandos vakaro. Trečiadieniai visai neatidaryti.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4192 Archer Avenue / Chicago 32, Illinois
Virginia 7-1141

Ernest Hemingway

Kalnų gėlės ant Ernest Hemingway kapo

ZIGMAS UMBRAZŪNAS

Saulė tik kyla už Wyoming kalnų, kai privažiuojame Idaho. Puikus vasaros rytas kalnų keteromis draibsto lengva rūka — lyg svajingai pūkai sukasi kažkur padangėse. Nejučiomis nuklysti į seniai užmarštin nuėjusias dienas, kažkadais prie Alpių ir Apeninų. Tik trobos ne tokios ir žmonės, rodos, kitokie.

Kad ir kaip puikus vasaros rytas kalnuose — o širdyje lyg akmuo: šios dienos kelionės tikslas pasiekti Sun Valley ir Ketchum, kur tik ką palaidotas Ernest Hemingway. Žinia apie jo mirtį užtiko mus Yellowstone Parke, iš kur buvome numatę vykti į šiaurės vakarus prie Pacifiko ir net iki pat Aliaskos. Susidarytų dar koks tūkstantis mylių naujo kelio. Vykti, nevykti? Be reikalo svarsčiau, nes širdyje žinojau, kad vistiek ton kryptin pasuksiu. Manau, aplankysime jo kapą ir padėsim ant jo gėlių...

Vos tik karui pražūsus, į rankas pateko laikraštiniame popierėje atspausťas vokiškas vertimas Ernest Hemingway "A Farewell to Arms". Gyvenau tuo metu netoli Bodensee. Vakaraš toli už ežero vos vos mirgėdavo šviesos Šveicarijoje. Rodos, taip netoli ir, deja, taip nepasiekiamo. Atsimenu — vienu prisėdimu perskaičiau visą veikalą. Saulė jau aukštai buvo pakilusi virš Alpių ir linksmi žaidė plačiuose Bodensee vandenyse, kai užverčiau paskutinį lapą, ir tik tada pastebėjau, kad kambaryje tebedegė lempa... Sunku pasakyti, kas mane taip paveikė — ar Šveicarijos ir laisvės ilgesys, kurioje veiksmas užsibaigia, ar pasibaurėjimas karu — Antrojo paskutinio šūviai ir armotų dundėjimas vis dar aussyse, — ar pilnas žmoniškumo pasakojimas... Ir nuo tada su Hemingway nesiskyriau.

Vėliau Paryžiuje aplankiau 8, Rue Dupuytren, kur Hemingway susitikdavo su John Dos Passos, Gertrude Stein, Archibald MacLeish, Ezra Pound ir kitais "Lost Generation" literatais. 8, Rue Dupuytren, nežymus knygynas, yra daugiau negu bet kas prisidėjęs prie prarastos generacijos literatūros išlikimo. Entuziazmo buvo daug. Nežinomi ir ne labai vertinami — jie kietai veržėsi pirmyn, "veikė". Veikalai nespausdinami, tai patys įsteigia spaustuvelę ir pirmuoju veikalu išleidžia James Joyce's "Ulysses". Hemingway sukuranda žmogų, kuris tą veikalą išmugeliuoja per Kanadą į Ameriką.

Neprisikąsė iki universiteto Hemingway skaito keliomis kalbomis ir daug mąsto. Manoma, kad Gertrude Stein bus daug prisidėjusi anuo metu prie Hemingway literatūrinio formavimosi. Prozą jis lygina

su architektūra. Utilitarinio dekoravimo laikas praėjęs. Taip pat ir baroko laikai užmarštyje.

Mintyse paskendęs ne nepastebėjau, kai prasmukome pro niūrius "Mėnulio kraterio" laukus ir pasukome į vakarus, kur jau horizonte vėl matėsi nauja kalnų grandinė. Kažkoks nerimas apėmė artėjant į Sun Valley.

Seržantas italų armijoje, Šveicarija. Paryžius. Madridas. Kilimandžaras. Peru. Kuba. Visi septyni vandenynai. Visi kontinentai. Ir Sun Valley... Ir tas šūvis...

Sustojame nedideliame Ketchum miestelio pačiame centre. Kur eisi, jei ne į gazolino stotį informuotis. Išpilu gazolino ir:

— Beje, kur palaidotas Hemingway?

— Hemingway? Kas jis?

— Nu, žinote, rašytojas... Prieš kelias dienas... Žinote?

Paklaustasis čia gimęs ir augęs, bet niekada negirdėjęs apie tokį Hemingway. Čia gyvenęs toks "bigšatas", kuris mėgdavęs medžioti ir žuvausti. Toks Ernė... Nusišovęs...

— Tai tas pats! — pratrūkau. Nurodo miestelio kapines.

Nesu matęs niūresnių ir liūdnėsių kapinaičių. Kalno papėdėje prisiglaudusios — dega saulės kaitroje, visų vėjų blaškomos. Nei medelio, ne gėlės. Net žolė — ir ta išdegusi. Nedideli akmenų kryžiai net pajudę nuo saulės ir vėjų. Vienoje kapinių pusėje koks tai sukrypęs namiūkštis, kitoje tvirtai galvijams. Į pietus plentas, geležinkelis, malkų sandėliai, garažai ir kalnai anglių. Tik už slėnio, paskendusio melsvame rūke, iškyla Idaho kalnai ir, tarytum, išsisi.

Tik mudu su žmona visose kapinėse. Tylim. Be žodžių pradėdam ieškoti Hemingway kapo. Einame nuo vieno prie kito, naujai supilto. Pagaliau.

Nedidelis žemės plotas, naujai iškilęs vos du ar tris colius virš žolės. Prie pat žemės įvesta kokia 2x4 colių aliuminijaus lentelė su Ernest Hemingway vardu ir mirties data. Ir viskas. Jokių gėlių ar vainikų.

Stoviu prie jo kapo ir kelioms akimirkoms bandau susikaupti. Prisimenu tą vidurvasario naktį prie Bodensee, kai skačiau jo pirmą veikalą ir daugelį džiaugsmu ir kūrybingumo nuotaika apgaubtų akimirkų. Prabėga nesuskaitoma virtinė minčių ir jausmų. Kažkur toli, miestelyje, girdžiu, lyg tai gyvenimas verda.

Buvome galvoję padėti gėlių ant jo kapo. Grįžtame į miestelį. Nėra tokios krautuvės. Gal Sun Valley. Važiuojame į Sun Valley. Žemėlapis rodo — 4 mylios. Lekiam kokiais 15. Vis nėra to Sun Valley. Pasirodo — šituose tyrlaukiuose way gyventa? Bet, pagaliau, koks čia svarbumas.

Sukame atgal ir sustojame prie kalnų upelio. Parenkame puokštę skurdžių kalnų gėlių ir vėl vykstame į kapines. Vėl jos tokios tuščios dega saulėje ir vėjuje. Tarytum, dega ir mūsų širdyse.

Padedam tą puokštę ant Hemingway kapo. Sudiev, Hemingway! — Kartais nuvyksti kur nors — ir norisi dar kartą sugrįžti. Ši kartą pasukame Salmon upės pakraščiu į šiaurę. Kalnų tarpekliais vis į šiaurę. Prieš vykdamas į Sun Valley, maniau dar tą patią dieną ką nors parašyti. Bet mintys tokios sunkios ir niūrios. Kalnai tokie laukiniai. Uolos tokios grėsmingos. Ir Salmon upė tokia šalta. Kažkaip nega-

Stumiamės ton pusėn. Per geležinkelį, per garažus. Per sandėlius. Išvažiuojame į laukus ir atsiduriame kalnų papėdėje. Kelias baigiasi užrašu "privatus kelias". Išiveržėliai išprašomi su policija. Prieš mus kelios šaunios trobos. Spėjame — kurioje iš jų Heming-

way gyventa? Bet, pagaliau, koks čia svarbumas.

Sukame atgal ir sustojame prie kalnų upelio. Parenkame puokštę skurdžių kalnų gėlių ir vėl vykstame į kapines. Vėl jos tokios tuščios dega saulėje ir vėjuje. Tarytum, dega ir mūsų širdyse.

Padedam tą puokštę ant Hemingway kapo.

Sudiev, Hemingway! — Kartais nuvyksti kur nors — ir norisi dar kartą sugrįžti.

Ši kartą pasukame Salmon upės pakraščiu į šiaurę. Kalnų tarpekliais vis į šiaurę. Prieš vykdamas į Sun Valley, maniau dar tą patią dieną ką nors parašyti. Bet mintys tokios sunkios ir niūrios. Kalnai tokie laukiniai. Uolos tokios grėsmingos. Ir Salmon upė tokia šalta. Kažkaip nega-

VALYMAS

KILIMAI, APMUSTI BALDAI, SIENOS (TAIP PAT DAŽYMAS) IR GRINDYS

Telef. — CLIFFSIDE 4-1050

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. lapkričio mėn. 25

5

lėjau suregisti tūkstančius minčių.

Sudiev, Hemingway!

Kažin kaip greitai vėjas išblaškė mūsų padėtas ant jo kapo laukines kalnų gėles?

• 5,000 dol. už poeziją. Amerikos Poetų akademijos vardo Poems".

premią šiemet paskirta poetui, kritikui ir antologijų redaktoriui Horacijui V. Gregory. Poetas yra 63 metų amžiaus ir gyvena Palisades, N. Y. Žinomi jo poezijos rinkiniai: "Selected Poems" ir "Medusa in Gramercy Park and Other Poems".

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS

FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, Prospect 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30, kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v.
Sekmadieniais abi krautuvės atidarytos nuo 12 iki 5.
Penktadienio vakare iki 9:30 valandos vakaro atidara tik 6211 South Western Ave. krautuvė.

ATSPARIAUSIAS ELEGANTIŠKAS
KOSTIUMAS
VYRŲ MADŲ LAUKE

Morris B. Sachs Inc.
EXCLUSIVE

STALWART
Twist

\$69⁹⁵

su dviem porom kelnų

Vyrai — tai yra nenunešiojamas kostiumas — kostiumas, kuris gali pakelti šiuurškiausią, atkakliausią dėvėjimą... ir vistiek išlaiko savo gaivinančią, gero pasiuvimo išvaizdą. Taip puikiai užregistruotas, individualiai sunumeruotas, ir su Morris B. Sachs besąlygine garantija. Pagamintas iki smulkmenų pagal nurodymus iš grynos australiškos vilnos, reto 3x3 gijų išdirbimo, kuris yra praktiškai nesudėvimas, bet laikosi suprosintas ir elegantiškai atrodo. Apžiūrėkit jį dabar visoj eilėj gražių gelumbės audinių raštų bei rudeninių spalvų. Normalūs, žemiems, aukštiems, ypatingai aukštiems, stambiems, žemiems — stambiems ir ypatingai žemiems — dyžiai. Nemokamas patatysymas.

Morris B. Sachs Inc.

Abi krautuvės atdaros pirmad. ir ketvirtad. vakare
downtown State & Monroe — South 6638 So. Halsted

Maloniai kviečiame atsilankyti į mūsų
**TAVERNĄ VIENERIŲ METŲ
BIZNIO SUKAKT.
PROGA!!**
Lapkr. 23, 24, 25, 26 d.d.
2845 WEST 71st STREET
S. ir L. Jasinevičiai, Savininkai

PATIKRINKIT AUTOMOBILŲ PAS PRITYRUSIUS MECHANIKUS

VISŲ FIRMŲ AUTOMOBILIŲ STABDŽIŲ
(Relinings) nuo \$14.95 iki \$17.95
TRANSMISIŲ PERDIRBIMAS (OVERHAUL) DARBAS \$50.00

MOTORO PAGRINDINIS REMONTAS, "BODY WORK" IR
DAŽYMAS

KIEKVIENTAS DARBAS GARANTUOJAMAS 90 DIENŲ.

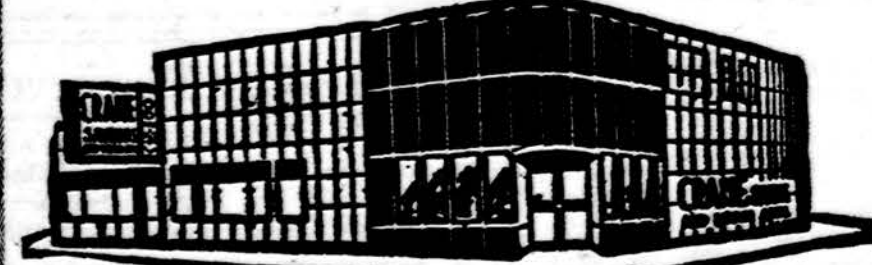
Parduodame įvairių firmų 1955—1960 m. automobilius
gerame stovyje ir su garantija

WESTERN AUTO SALES & SERVICE
(LIETUVIŲ ĮMONE)

4318 South Western Avenue

Telefonas — LAfayette 3-1790

KVIECIAME APLANKYTI NAUJAS PATALPAS!

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario mėn. 1 d., 1960 m.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai tai
sau. Už patarnav. vietoje \$3.00, už
dirbtuvės darbą — \$10.00 ir dalys
pigios paveikslinės lempos.
J. M. IGLINSAS
2549 W. 69th St. U. S. F. 6-1063

MOVING
F. KASPARAS
Vietoje ar toli — patyrusių
sąžiningas, svarus patarnavimas
TO 3-1262 Cicero, Illinois

ŠIŲ METŲ NOBELIO TIKSLIŲJŲ MOKSLŲ PREMIJOS

JONAS RUGIS, Chicago, Ill.

Svarbiausia — tiesos pažinimas

Šių metų Nobelio tikslųjų mokslų premijos yra ypač reikšmingos dvejopu atžvilgiu. Pirmiausia — jos ne tik pagerbia išimtinę gabumų mokslininkus ir jų atliktus tikslųjų mokslų srityje darbus, bet ir išskleidžia darbų sunkumą, reikalaujantį iš mokslininko didelės išvėros, pasiryžimo ir kantrybės. Antra — fizikos ir chemijos Nobelio premijos yra paskirtos už gryną mokslinį darbą, siekiantį gilesnės gamtos paslapties pažinimo. Tuo lyg ir nurodoma, kad žmonijai yra daug svarbesnės tos mokslo kryptys, kurios veda prie gilesnio tiesos pažinimo, o ne utilitariniai eksperimentai.

Sub-atominis pasaulis

Fizikos premija suteikta už mokslo darbus, kurie rišasi su medžiagos vidinės struktūros pažinimu. Suskaldę į sudėtinę dalis mažytę medžiagos dalelę — atomą, mokslas atsidūrė prieš dar didesnę paslaptį. Tame sub-atominame pasaulyje, begaliniai mažų dydžių pasaulyje, mokslas surado dar mažesnes medžiagos daleles, vadinamas elementarinėmis dalelėmis. Ir tokių elementariųjų dalelių šių dienų mokslas žino jau apie 30. Su tom paslaptimis elementarinėmis dalelėmis mokslas jau tiek susipažino, kad žinomas jų svoris, reliatyvus dydis, jų elektrinis įkrovimas, jų pastovumas ir nepastovųjų dalelių amžius, kai kurių jų sukimasis apie savo ašį t. v. spinas ir pagaliau daugelio jų tarpusavio veikimas. Taigi vieton atomų, tirdamas medžiagos paslaptį, mokslas atsistojo aki-vaizdoje atomus sudarančių elementariųjų medžiagos dalelių.

Elementariųjų medžiagos dalelių randama ir laisvų gamtoje, pvz. kosminių spinduliųose. Bet svarbiausias jų — elektronas, protonas ir neutronas, kurios įeina atomų sudėtinę. Jos yra pastovios. Išskyrus neutroną, kuris yra pastovus tik atomo sudėtyje, o būdamas laisvam stovyje, išsilaiko tik 18.5 minučių ir po to išsisklaido. Toliau mokslas medžiagos sudėties paslaptį tyrime mokslui tenka aiškinti, kas yra tos elementarinės dalelės. Ir mokslininkų pastangos eina ta kryptimi. Šių metų fizikos premijos laureatai kaip tik atžymėti už atliktus šioje srityje jų žymius darbus.

Fantastinė realybė

Nobelio fizikos premija šiais metais buvo padalinta tarp dviejų mokslininkų. Vienas jų, Robertas Hofstadter, amerikietis 46 m., jau nuo 1950 m. dirba Stanfordo Universitete, siekdamas medžiagos sudėties paslaptį išaiškinti. Panaudojant galingus Stanfordo laboratorijų įrengimus, jam pavyko nustatyti, kad protonai ir neutronai, sudarantieji beveik visą medžiagos svorį, yra labai panašios struktūros. Jie yra daug tirštesni viduje ir tas tirštumas yra apsuptas daug retesnių medžiagos, supančios kaip migla tirštųjų branduolių. Protonų ir neutronų skersmuo yra lygus colio (inčo) padalinimui iš keturiasdešimt tūkstančių bilijonų kartų. Reikia, vieno colio ilgiui sutilptų keturiasdešimt tūkstančių bilijonų protonų arba neutronų. Tai yra tokie negirdėti skaičiai ir tokie neišsivaizduojami mažai dydžiai, kad kiekvienam skaičiui tuoj kyla mintis: o kaip gi tokie net neišsivaizduotini mažai dydžiai galėjo būti išmatuoti? Tai fantastiniai da-lykai, kuriuos neįmanoma patikrinti.

Ir prie šio klausimo, mes susiduriame su antruoju šių metų Nobelio fizikos premijos laureatu. Tai 32-jų metų vokiečių Rudolf Moessbauer, kuris dar 1958 m. paskelbė Miunchene savo mokslinius darbus, o dabar profesoriuja ir tėsia savo tyrinėjimus Stanford universitete. Jis irgi tyrinėjo medžiagą ir jos savybes, ypač susidomėjęs radio - aktyviomis medžiagomis ir jų skleidžiamais spinduliais. Tų spindulių viena rūšis, vadinama gamma-spinduliais, atkreipė Moessbauerio dėmesį, ir jis pradėjo juos tyrinėti. Jis priėjo įdomių išvadų, nustatydamas, kad kai kurių radioaktyviųjų medžiagų skleidžiami gamma - spinduliai būti pavartoti matavimui begaliniai mažų dydžių ir begaliniai smulkų judesių. Jis ne tik surado būdus tokiems stebėtinams matavimams vykdyti, bet ir išdirbo metodus tiems matavimams atlikti. Įdomu, kad Moessbauerio darbuose ir

jų pritaikymuose vėl susitvenkė begalinių mažybių ir begalinių dydžių pasauliai bei jų paslaptys. Nustatęs savo išrastais matavimo būdais žemės rutulio traukos veikimą į tų pačių gamma - spindulių bangavimo dažnumą, jis surado t. v. Moessbauerio efektą (pasirėškimą), kuris įrodė teisingumą kai kurių Einšteino išvėdžiojimų jo garsioje visuotinio reliatyvumo teorijoje, liečiančioje visatos erdves.

Gyvybinė reakcija

Nobelio premija už chemijos srityje įvykdytus darbus teko Amerikos bio-chemikui 50 m. amžiaus dr. Melvin Calvin. Jis beveik 15 metų tyrinėja svarbiausią cheminę reakciją, vykstančią gamtoje, mūsų žemės paviršiuje. Tai reakcija, kuri vyksta augalų žaliosiose lapuose ir kurios eigoje žaliojo chlorofilo veikimo dėka, saulės energija jungia oro deguonį ir vandenilį iš vandens garų su anglimi, atsirandanti ore anglies dvideginio CO₂ pavidale. Tuo būdu augalų medžiaga susidaro jiems augant ir vystantis ir nešančiai derlių. Šios gyvybinės reakcijos, vykstančios visur aplink mus, eiga buvo iki šiam laikui neaiški. Dr. Calvin, ilgai ir sunkiai dirbant, pavyko išaiškinti tos paslaptingos reakcijos eiga. Jis kartu įrodė, kad turimomis šių laikų priemonėmis ir įrengimais, kuriuos mokslas gali panaudoti, ši re-

akcija negali būti įvykdyta laboratorijose. Dr. Calvin dėka tapo išaiškinta ta cheminė reakcija, nuo kurios priklauso gyvenimas žemės paviršiuje.

BENRUS, BULOVA, ELGIN, LONGINES IR KITOS BRANGENYBES SU DIDELE NUOLAIDA

Deimantai, Auskarai, Gražios apyrankės, Gintarai, Rankiniai laikrodėliai, Budelininkai (žadintuvai), Perlai, 14 kt. aukso kryželiai, Kašės, Servizai, Prosi, Toasteriai.

Lietuviški rekordai ir Albumai
Kaldros, Blanketai, Pagalvės

BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted St.

Tel. CALumet 5-7237

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9 val. Sekmadieniais 11-5.

Budriko radio programos sekmdieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. — 2 v. iki 2:30 val. po pietų.

LIETUVIŲ MOTERŲ
RŪBŲ KRAUTUVĖ

ZOFIJA IR STASYS JURKŪNAI

2438 W. 63rd Street
Tel. HE 4-4321

GERIAUSIAS SIUNTINIŲ KELIAS Į LIETUVĄ BALTIC INTERNATIONAL MAIL PARCEL SERVICE

(Seniausia lietuviška bendrovė Anglijoje). 421 Hackney Rd., London, E. 2, England.
Siunčiame siuntinius į Lietuvą, Rusiją, Sibirą ir kitas valstybes.

Medžiagos, Odą, Avalynę, Maistą, Gatavus rūbus, Siuvenas, Mašinas, Akordeonus ir visą kitą.

Mes garantuojame, kad mūsų kainos yra žemiausios. Greitas ir sąžiningas patarnavimas.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas

KARPENTERIS

Visokius namų, garažų, vidaus ir išorės, didelius ir mažus pertvarkymus, izoliacijų įdėjimus darau labai prieinama kaina.

IGNAS
Tel. HE 4-5570

AMERPOL ENTERPRISE FILMS CORPORATION

Lenkų visų laikų didingiausia filmų

TEUTONŲ ORDERIO

RITERIAI

„Kryžiuočiai“

statyta pagal Henriko Sinkevičiaus novelę. Direktor. Aleksandras Ford.

Sinemaskopinė ir Eastman spalvotos fotografijos su Panoramic Dyaliscope lėnsėmis.

Virs 5,000 artistų plus ekstra 1,000 asmenų techniško ir leidėjų personalo, dalyvaujantio šio nepaprasto filmo pastatyme. Tiesiai 3 val. Angliški parašai.

CHICAGOJE: Crystal Theatre, 2705 W. North Ave. Penktad., lapkričio 25-6 val. ir 9 val. p. p. Sešt. ir sekm. lapkr. 25 ir 26-3, 6 ir 9 v. Pirmad. ir antrad. treč. ir ketvir. lapkr. 27, 28, 29 ir 30 d. — 6 v. ir 9 v.

GARY, INDIANA: Indiana Theatre, 1112 Broadway, Gary, Ind. Penkt., gruod. 1 d. — 7 v. ir 9 v. p. p. Seštad., gruod. 2 d. — 3, 6 ir 9 v. p. p.

Pamatykite... Kryžiaus karą vedančius Teutonų riterius prieš lenkų, lietuvių, slavų ir baltų tautas. Atidengiamos religinės ir romantinės aistros! ...30 minučių Grunvalde siauciančių kovų! Didžiausią 15 amžiaus mūšį!

Pristatome Visokių Rūšių STATYBŲ IR NAMŲ PATAISYMŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.

Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai

Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpaušyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) Yards 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)

Naujausio stiliaus batai visai šeimai

3335 South Halsted Street
Chicago, Illinois

Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

(SAMPLE) BALDŲ PAVYZDŽIŲ IŠPARDAVIMAS

SUTAUPYSITE 50% AR DAUGIAU ANT VISŲ PAVYZDŽIŲ: MIEGAMOJO BALDAI, SALONO BALDAI, MATRACAI, STALAI, (DINETTE) VIRTUVĖS BALDŲ KOMPLEKTAI ir kt.

Štai keletas pavyzdžių:

\$599.00 vertės Miegamojo komplektas. Dabar tik \$288.00
\$599.00 vertės Sectional sofa " \$299.00
\$79.95 vertės suukamos kėdės " \$34.00
\$79.95 vertės gilios kėdės " \$28.00

Stanley Krukas maloniai sutiks visus senus savo klientus ir draugus.

SOUTHWEST FURNITURE CO.

6200 South Western Avenue. GR 6-4421 ir RE 7-6221
CHICAGO 36, ILLINOIS

PROspect 8-9051

RITA

GROŽIO SALONAS

2607 West 51st Street
Chicago 32, Illinois

Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų dažymas.

Pirmadienį uždaryta. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirtadienį ir penktadienį pagal susitarimą.

Savin. Rita Dobilaitienė

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Jau dabar siųskite
KALĖDOMS!

DEL GARANTUOTO PRISTATYMO KREIPKITES Į CENTRAL PARCEL SERVICE

PAGRINDINĖ ĮSTAIGA:
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354

NAUJAS SKYRIUS:
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir apžiūrėkite mūsų gausų pasirinkimą prekių dovanoms.

JAU 15 METŲ
PRISTATOM SIUNTINIUS
Į LIETUVĄ
— VISADA LAIKU!

LIetuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVIGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalsukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY

DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY

INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY

WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800
Telefonas Central 6-5206

Pasinaudokite "Drągo" Classified skyriumi.

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

LICENSED BY U.S.S.R.
BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, Bowling Green 9-6992

* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi multai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas nieko nemoka. * Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Seštad. ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue,
NEW YORK 3, N. Y.
ORegon 4-1540

631 West Girard Ave.,
PHILADELPHIA, PA.
PO 9-4507

1409 W. Genesee St.,
SYRACUSE, N. Y.
HARRISON 2-5886

107 So. Vermont Ave.
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUNKirk 5-5550

126 Tighman Street
ALLENTOWN, PENNA.
Tel. HE 5-0415

303 Grove Street
JERSEY CITY, N. J.
(Arti Hudson Tube) HE 5-6368

NOREDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

K. BUTKAUS ŽIEMINIAI ALUMINIJAUS DURYS ir LANGAI

SKAMBINKITE DIENĄ IR VAKARĄ — PR 8-2781 IR GR 6-1760

SUKAKTUVINIS IŠPARDAVIMAS!

SUKAKTUVINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE
VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.

PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilninių, šilko, nylonų, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntinius artimesiems; Lietuvai ir tolimajai Sibiro — už žemas kainas! Gavome specialią medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Vėliūro, činčilos ir "needlepoint". Didelis pasirinkimas angliškių medžiagų vyrų ir moterų kostiumams. Pagaminame užuolaidas. Ypatinai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusių patalpų.

Automobilis galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje

Atidaryta kasdien įskaitant ir sekmadienius nuo 9 v. r. iki 5:30 p. p. Pirmadieniais uždaryta

25 METAI NUO MUZIKO DAKTARO ADOMAIČIO MIRTIES

J. ZILEVICIUS, Chicago, Ill.

Lapkričio mėn. 22 d. sukako 25 metai nuo mirties pirmojo lietuvių bažnytinės muzikos daktaro kun. Antano Adomaičio, kuris mirė 1936 Kauno miesto ligoninėje. Buvo gimęs 1902 m. Kudirkos Naujamiesty, Sakų ap., ir mirdamas turėjo vos 34 metus amžiaus. Jau pradžiū mokykloje būdamas mokyklos chore, pasireikšdavo savo muzikalumu. 1920—1926 m., mokindamasis Kunigų seminarijoje, plačiai domėjosi muzikos sritimi. Klierikų tarpe aktyviai reikšdavo choriniame ir gregorianiniame giedojime. 1926 m. birželio 20 d. įšventintas kunigu. Aukštųjų mokslus ėjo VDU Teologijos - Filosofijos fakultete. Po įšventinimo kunigu metus vikaravo Simno parapijoje. 1927—29 buvo Vilkaviškio katedros vikaras, važinėdavo į Kauno konservatoriją pas J. Naujį, studijuoti Grigališkio choralo ir mokiniams groti vargonais. 1930 m. paskirtas Kauno Metropolijos bažnytinio giedojimo mokytoju ir choro vedėju; lygiagrečiai konservatorijoje pats tobulinosi muzikoje. Sėkmingai studijavęs porą metų pas prof. J. Naujį konservatorijoje ir pasireiškęs kunigų seminarijoje muzikinėje veikloje, vyskupo buvo pasiųstas muzikos studijoms į Pontifikalinį šventosios Muzikos Institutą Romoje, kurį baigė 1935. Už paruoštą disertaciją „Del Buono della Salmodia di S. Niceto vesc. di Traveri“ gavo gregorianiško giedojimo daktaro laipsnį.

Yra sukūręs lietuviškų giesmių chorui. Liko rankraštys ir visa eilė lotyniškų motetų. Iki šiol jam buvo priskiriama giesmė mišriam chorui „Labą naktį“. Bet ši giesmė ir JAV lietuvių bažnyčiose plačiai giedama, yra daug vyresnė už velionį. Matyti, ji bus lietuviuosa atneštinė. Kun. A. Adomaitis paliko rankraščiuose ir šiaip įvairių studijinių apybraižų iš bažnytinės muzikos Lietuvoje.

1936 m. vasaros metu kun. Adomaitis lankėsi pas gimines New Yorko apylinkėse ir Chicagoje, vargonininkų prašomas, skaitė paskaitą. Grįžo ruđenį Lietuvon ir po galvos ope-

Alyva, anglis, kūrenimo sistemų pakaitimai ir pataisymai
BLUEFIRE OIL CO.
DR 3-3683
(24 VAL. TARNYBA)
Zemos kainos, greitas ir sąžiningas patarnavimas
Atstovai V. DOBA, HE 4-5880

KVIEČIAME PRADĖTI
TAUPTI PAS MUS!

**51% MOKAME UŽ
4 BŪNŲ TAUPMENAS**

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per
federalinės valdžios agentūrą.
KAS DU MĖNESIUS ĮDODAMOS
VIS NAUJOS DOVANOS
TAUPTOJAMS.

**ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN.**
1447 So. 49th Court
Cicero 50, Ill.
Tel. Blshop 2-1397
JUOZAS F. GRIBIAUSKAS,
sekretorius

Remkit dien. „Draugą“

Kultūrinė kronika

• Modernioji tapyba. Šių dienų kryptys. Kalbėti apie pokario tapybą reiškia kalbėti apie tą tapybą, kuri atsisakė daiktų išvaizdos, kad suradus paslaptinę tikrovę reikšmę.

Nello Ponte, šios gražios knygos autorius, kurį garsus šveicarų meno leidėjas Albert Skira išleido papuoštą spalvotom reprodukcijom, daug važinėjęs po Europą ir Ameriką, ir besizavįs jaunuomenės polinkiu, gabiai parinko, kas yra svarbiausia naujoje kryptyje. Išryškino santykį tarp tapybos ir intelektualinio gyvenimo bei dorovės. Tuo būdu jam pavyko duoti supratimą ir objektyvų šių dienų tapybos vaizdą. Norintiems suprasti dabartį visose jos apraiškose šią knygą bus labai pravartu paskaityti. (La Peinture Moderne par Nello Ponte, A. Skira ed.)

Didieji ir mažieji vieni kitų reikalingi. — Fuller

Kiekvienas žmogus teisia kitus pagal save.

— Lotynų priežodis

Kun. A. Adomaitis

racijos, šv. Cecilijos dienoje, mirė. Palaidotas K. Naumiesty šalia V. Kudirkos. Taip nelaimingai dingio iš šio pasaulio pirmasis lietuvių, bažnytinės muzikos daktaras, kokio dar iki šiol kito neturime.

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĘ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinom

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivu, iš Kanados uostų į Southampton, Kopenhagą ir Gdynios Baltijos pakraštį (Lenkijoje) ir iš ten traukiniu arba automobiliu į visas Rytų Europos dalis.

Batory—tai modernus, be dūmėlių švarus laivas, su nepaprastai gražiai įrengtais svečių kambariais ir patogiomis erdvėmis kabinoms. Jūs pasidžiaugsite šitu draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems padėti.

**KALĖDŲ ŠVENTĖMS IŠPLAUKS
IŠ QUEBEC — Gruodžio 5 dieną**

Dėl rezervacijų ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 BAY STREET TORONTO, CANADA

**JOHN W. PACHANKIS
MONUMENTS**

C. VITKAUSKAS-VITKUS

6819-21 So. Western

All Phones GR 6-3745

**GRAŽIAUSIŲ
PAMINKLŲ**

PASIRINKIMAS

Didžiausias paminklas
švediško juodo granito
Chicago apylinkėse

Atdara kasdien ir
sekmadi. nuo 9 v. ryto
iki 5 val. popiet

VALANDOS:

Pirm. 12 iki 8 po piet
Antr. 9 iki 4 po piet
Treč. uždaryta visa diena
Ketv. 9 iki 8 po piet
Penkt. 9 iki 8 po piet
Šešt. 9 iki 12:30 po piet

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue Tel. — GRovehill 6-7575

Chicago 36, Illinois

JOHN PAKEL, Jr. — President

JOHN PAKEL, Sr. — Chairman

Savonorių priesaika

(Atkelta iš 3 psl.)

do pulkas; Trečias Pėst. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto pulkas; Ketvirtas Pėst. Karaliaus Mindaugo pulkas; Penktas Pėst. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Kęstučio pulkas; Šeštasis Pėst. Pilėnų Kunigaikščio Margio pulkas; Septintasis Pėst. Lietuvos Kunigaikščio Vytauto pulkas; Aštuntasis Pėst. Kauno Kunigaikščio Vaidoto pulkas (kareiviai jį vadino „adatos“ pulku).

Kiti visi gavo tik numerius ir miestų vardus. Raiteliai irgi gavo šefus, taip pvz. Pirmasis Gusarų pulkas gavo šefu kunigaikštį Janušą Radvilą; Antrasis ulonų pulkas gavo šefu Kunigaikštienę Birutę. Gavo šefą ir tapo apdovanota vėliava ir Karo mokykla, kuri pavadinta: Lietuvos Pirmo Prezidento Karo Mokykla. Pagrindiniai aštuoni pulkai gavo 1919 m. spalio mėn. gale šefus, o 1926 m. pirmoje pusėje apdovanoti vėliavomis, visi, išskyrus trečiąjį pėst. pulką, Vyčio Kryžiaus vė-

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. lapkričio mėn. 25

7

MOVING

R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

GUŽAUSKU BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

J. F. EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue

Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms, krikštyms ir kitoms iškilnėms. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti žaves Jūsų artimųjų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIOS

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON'

SAVININKO

SAINT CASIMIR

MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Patikrinimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

TEL. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

TEL. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

TEL. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

TEL. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1146 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

TEL. OLympic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

TEL. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

TEL. VIRginia 7-6672

Užduokite Sau

šiuos klausimus apie firmą, per kurią būtų

geriau siųsti

DOVANŲ SIUNTINIUS Į U.S.S.R.

1. Ar firma yra patikima?
2. Ar jos patikimumas įrodytas?
3. Ar ji su didžiausia atyda supakuoja, išsiunčia ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėzes?
5. Ar ši firma veikia ilgiau negu 25 metus?
6. Ar tai yra oficialiai GALIOTA firma?

Atsakymas visiems viršminėtiems klausimams yra TAIP, jei jūs siunčiate dovanų siuntinius per kurį nors skyrių:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia 6, Pa. Phone: Walnut 5-3455

48½ EAST 7th STREET
NEW YORK 3, N. Y.
PHONE: GRamercy 3-1785

263 MARKET STREET
NEWARK 2, N. J.
PHONE: MARket 3-1969

979 S. BROAD STREET
TRENTON, N. J.
PHONE: EXport 4-8085

3206 EASTERN AVENUE
BALTIMORE 24, MD.
PHONE: DI 2-2374

4102 ARCHER AVENUE
CHICAGO 32, ILL.
PHONE: FRontier 6-6399

6160 MICHIGAN AVENUE
DETROIT 10, MICH.
PHONE: TASHmo 5-7560

390 WEST BROADWAY
SO. BOSTON 27, MASS.
PHONE: ANDrew 8-8764

683 HUDSON AVENUE
ROCHESTER 21, N. Y.
PHONE: BAKER 5-5923

346 THIRD AVENUE
PITTSBURGH 22, PA.
PHONE: GRant 1-3712

1313 ADDISON ROAD
CLEVELAND 3, OHIO
PHONE: UTah 1-0807

SKUBIAI PRISIŪSKITE SIUNTINIUS MUMS, O MES JUOS KUO SKUBIAUSIAI PERSIŪSIME!

GAZO APŠILDYMO KROŠNIŲ IŠPARDAVIMAS:

SIEGLER, MONOGRAM, MOORE

ir daugelio kitų firmų

nuo \$12.95 ir aukščiau

Specialus išpardavimas ištatytiems pa-

vyzdžiams. 3-jų dalių Sectional svečių

kambario komplektas ir 2-jų dalių sve-

čių kamb. komplektai ir miegamųjų

kamb. komplektai.

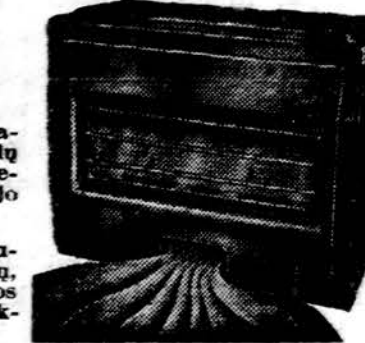
Mūsų erdviuose patalpose turime didžiaus-

į pasirinkimą visų moderniškų baldų,

elektrinių krosnių, radijo ir televizijos

aparatus, šaldytuvus ir kitų namams reik-

menų.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadi. ir ketvirt. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo

9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų.

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM. \$14.95

DODGE, PONTIAC, OLDS, STUD., RAMBLER, BUICK \$15.95

MERCURY, THUNDERB., HUDSON \$16.95

CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95

LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95

Zemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas

hidraulinės stabdžių sistemos taisymas (cilindriai, vamzdeliai,

oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkių

mechaninių pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniaisiais įrengimais.

Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąži-

ningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

Moterų GYVENIMAS

Redaguoja ST. SEMENIENĖ, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. Tel. CLiffside 4-5665; 925-5988

Pedagogika, savarankiškumas, fantazija

Darželinio vaiko amžiaus kampelis šeimoje

Z. JUSKEVIČIENĖ, Cicero, Ill.

Imlumo ir ugdymo laikas

Žmogus - kūdikis į pasaulį ateina iškviestas tėvų, jų pareiga tinkamai jį ir pasirūpinti. Kadangi vaikas yra dvilypės prigimties — psichofizinė būtybė, tad pareiga pasirūpinti ne vien vaiko fizine glوبا, bet ir jo dvasios pasauliu — jo dvasios ugdymu.

Psichologai teigia, kad vaiko ugdymą apsprendžia trys pagrindiniai faktoriai: prigimtis, auklėtojas ir aplinka. Sutokime prie vaiko aplinkos ir patikrinkime, kokią aplinką turi mūsų vaikas ir kokią turėtų turėti.

Psichologijos mokslas sako, kad ką vaikas iki 6-ųjų savo amžiaus metų pasisavina iš aplinkos, tas lieka giliai jo pasamoneje ir, kas svarbiausia, tuo savo vaikystės išteklį jis suaugęs pasinaudoja, net savam protui nežinant. Vaikas iki šešių metų amžiaus yra imliausias, jis ima iš aplinkos visą — gera ir bloga vienodai. Žinant šią taip svarbią psichologinę tiesą, tėvų pareiga kreipti rimtas dėmesys į vaiko aplinką: į ją telkti visa, kas teigiama, ir su visu rūpestingumu šalinti, kas yra neigiama. Štai, ką sako vienas žymus vokiečių psichologas Ernst Krick: „Vaikystė yra stipriausio imlumo ir didžiausio ugdymo laikas, todėl šeima visais vaikui tinkamais įspūdziais ir įtakomis kuria pagrindą visai tolimesnei raidai ir tolimesniam vaiko auklėjimui“. Į vaiko dvasios pasaulį turi įtakos jo aplinkoje esantieji patys gyvi, taip ir negyvi daiktai. Daro vienokią ar kitokią įtaką į vaiką ne tik suaugusių atsinešimas į jį patį, bet ir jų tarpusavio santykiai, geri — teigiamai, blogi — neigiamai. Kartais visai neatrodo, kad vaikas domisi aplinka, seka, kas joje vyksta, o dar sunkiau patikėti, kad visa tai dedasi į savo pasamone. Taip yra, psichanalizė tai atskleidė ir todėl suaugusieji privalo būti atsargūs, kad nepažeidus vaiko dvasios. (Vaikas sugeba būti užsiėmęs ir drauge sekti aplinkos vyksmą.)

Vaiko vietelė šeimoje

Tinkamai įrengtas vaiko kampeilis ne tik nepaprastai daug kuo teigiamai pasitarnautų pačiam vaikui, bet ir motinai, tėvams palengvintų vaiko ugdymą. Vaikas, turėdamas savo pastovią vietelę žaidimui ir tinkamus žaislus, jo amžiui, jo prigimties polėkiams nekludomas dažnai ilgai vienas žais. Čia jis kurs, ieškos, ras; o radus, jo dvasinis pasitenkinimas skatins vis dažniau atkurti visą savo fantaziją. Kada vaikas bus užsiėmęs, bus mažiau ir kaprizingas, įkyrus suaugusiems, ką vaikas dažnai padaro tik dėl nuobodumo, aplinkos monotoniškumo, neturėjimo ką veikti. Įtaisius vaiko kampeilį, taip pat susidarytų lengvinančios sąlygos susitikti kelių šeimų vaikams ir žaisti vienos motinos priežiūroje, pasikeičiant. Tuo būdu būtų suteikia-

mos sąlygos vaikams lietuviškai tarpusavy kalbėtis ir gyventi vaikišką socialinį gyvenimą, į kurį vaikas visa savo prigimtimi veržiasi ir, nepasiekęs, tampa zirklus, nelaimingas. Be to, vaiko vienišumas neigiamai atsiliepa ir vaiko vystymosi pažangai. Tokia sudaryta aplinka jau didele dalimi pakeistų vaikų darželio reikalingumą, jo naudą vaikui. Kas itin svarbu, tai tėvai išvengtų atiduoti savo vaiką į svetimtaučių darželį, sudarytų vaikui teigiamą lietuvišką aplinką namuose praleisti taip svarbų vaikystės metą. Tai būtų drauge ir didelis tautinis laimėjimas, ko kiekviena jauna lietuviška šeima privalėtų siekti.

Suprantama, vaikas, negali savaime kampeilyje pasijusti, kaip nors izoliuotas, jis turi būti neuždarytas, laisvas. Psichologiniu požiūriu, vaikas turi gauti iš tėvų tą kampeilį ne kaip to atstūmimo vietą, bet kaip didelės tėvų meilės jam dovanėlę, priešingai, vaikas vengs tos vietos, kaip bausmės.

Išitikinus vaiko kampeilio didelę naudą, jo reikalingumą, belieka tik aptarti pats jo įrengimas.

Kampeilio įrengimas

Visų pirma tenka atsiminti vaiko prigimtį, jos reikalavimus. Vaiko pasaulis yra visai skirtingas nuo suaugusio žmogaus. Štai, pagrindiniai, konkretūs išeities taškai, planuojant įrengti kampeilį: psichologinis, pedagoginis, higieniškas — šviesus, saulėtas, švarus, ga-

limai erdvus. Žiūrėti praktiškumo, vengti bereikalingos prabangos; siekti jaukumo, skoningumo. Išryškinti tautinę, religinę dvasią.

Vaikiški baldeliai

Kaip vaiko kambarėlio sienų, taip ir jo baldelių spalvos turi būti šviesios, šiltos, vaikams malonios nuteikiančios, šiltai ir saugiai glaudžiančios. Lengvai valomi. Vengti baldų perkrovimo, įkelti tik pirmo reikalingumo, palikti daugiau vietos žaidimui ir orui. Suprantama, tokie baldeliai turi atitikti vaiko ūgiui, būti pakankamai stiprūs, neperpildyti, ypač kėdėlės, kad vaikas galėtų pastumti į sau norimą vietą. Lovelė, šią jau veikiančią vaiką gauna, prie jos ant grindų skalbiamas kilimėlis, dviejų dalių spintelė, viena jos pusė skirta vrsutiniams vaiko drabuželiams, ant — jo apatiniams ir lovelės baldineliams. Ant langų plaukamos, lengvos, šviesios užuolaidėlės, lengvai praleidžiančios saulės spindulius. Ant sienos religinio turinio paveikslukas ar tos pat minties tautodailės drožinėlis. Priešakinėje sienoje, į kurią atsiremia vaikučio pasakutiniai žvilgsneliai prieš užmiegant, paveikslėlis, nuteikiantis vaiką miegui, kaip snūdžiantis kačiukas, šuniukas ar panašiai. Vaiko dienos gyvenimui skirti baldeliai: staliukas, keilios kėdėlės, skalbiamas kilimėlis ant grindų, kambarėlio jaukumui sudaryti ir vaikui žaisti, dvi spintelės, viena jo sąsiuvinėms susidėti, knygelėms, ant — žaisliukams. (Reikia atsiminti, kad kiek vaikas neturės

kėdelių, jis vis viena sėsis ant grindų ir žais). Reikalinga surasti pastovią vietelę ir vaiko aprangai, ši taip pat turi atitikti vaiko ūgiui, kad jis pats galėtų drabužėlius pasikabinti ir nusikabinti, pratintų būti tvarkingas.

Vaiko akiračio plėtimas

Vaiko kambarėlio sienas galėtų puošti gražiai iliustruotos ir šiltomis spalvomis nuspulvintos pasakos, trumpi, vieno-trijų posmelių eilėrašukai, išsakanti vaiko tvarkingumą, jo paklusnumą ir t. t., vaiko paties darbai, jo lipdinėliai, piešinėliai, siuvinėliai. Žodžiu sakant, vaiko kambarėlio sienose turėtų atsispindėti jo sugebėjimai, jo nuotaikos, metų laikai, religinių, tautinių švenčių nuotaikos. Tai ne tik plėstų vaiko akiratį, bet ir įvairintų jo gyvenimą. Pagarbioje vietoje turėtų kaboti miniatiūrinė vytiš, plevėsuti kur nors pastatyta tautinė vėliavėlė. Ant lango augalėlis ar gyva gėlė, kurią vaikas, mamytės pamokytas, galėtų prižiūrėti, ją laiks nuo laiko palaistyti, šone stovinčiu gražiu laistytuvu. Augalėlis mažas, bet jo auklėjamoji reikšmė vaikui didelė: jis žadins vaiko grožio, pareigos jausmus, atsakomybės meilę augalui.

linką, įneštų jaukumo ir suteiktų tam tikro patogumo. Iš vienos sienelės pusės galima būtų priglauti miegamojo kambarėlio spintelę, iš antros — dvi lentynėlės, o patsai sienelės plotas būtų galima panaudoti iliustracijoms, vaiko darbeliams.

L. Bertasiene modeliuoja įdomią baltos krepės ir šifono graikiško stiliaus vakarinę suknelę, kurią sukūrė profesionalė — lietuviškoji madų kūrėja E. Jokubaitienė. Balinė suknelė buvo demonstruojama per puikiai pasisekusį ir jau antrus metus gausiai publiką sutraukiantį A. L. Montessori dr. jos suruoštą vakarą. (VI. Juknevičiaus nuotr.).

liną, įneštų jaukumo ir suteiktų tam tikro patogumo. Iš vienos sienelės pusės galima būtų priglauti miegamojo kambarėlio spintelę, iš antros — dvi lentynėlės, o patsai sienelės plotas būtų galima panaudoti iliustracijoms, vaiko darbeliams.

Dėmesio vaiko fantazijai!

Į vaiko fantaziją tenka kreipti rimtas dėmesys, nes vėliau vaiko fantazija išsivysto į kūrybą. Tik reikia atsiminti psichologų pastabą, kad, vaikui augant, auklėtojų pareiga vaiko fantaziją kreipti į tikrovę, į realybę, nepažeidžiant vaiko ambicijos, nenužudant jo kūrybinių pradų. Pati sienelė turėtų būti atitinkama kambario dydžiui — 2—3 jardų ilgio, jarkilnojama, lengvos medžiagos. Tokios sienelės buvimas psichologiniu požiūriu būtų gana svarbus: leistų vaikui pasijusti ne kampininku, bet dviejų kambarių šeimininku, net pasakose girdėtų pilies palovu... Tas pasitarnautų teigiamai jo fantazijai, pajavintų jo ap-

TUKSTANČIAI ATMAINŲ

Obuolių naudojimo sezonas

ST. STASIENĖ, Cleveland, Ohio

Tūkstančiai atmainų

Siemet ruduo gausus obuoliais. Rinkoje iki šiol vyravo šios obuolių atmainos: Cortlands, Delicious, Golden Delicious, Jonathan ir McIntosh. Ima rodytis jau ir vėlyvos atmainos, k. a.: Rome Beauty, Northern spy, Stayman, Turley... Šias vėlyvesnes atmainas galima būtų pavadinti moderniomis atmainomis, kurios išstūmusios Amerikoje ankstyvesnes ir senesnes atmainas, kaip Baldwin, Greenings. Jos pasižymi labai gražia forma, aiškia spalva ir aromatu.

Iš tikrųjų, kai pasižiūri į tuos obuolius, taip ir dingteli mintis: juk pirmieji žmonės, augindami obelių medžius, tikriausiai ne žinojo, kad bus kada tokie puikūs obuoliai ir tiek įvairiausių atmainų. Bendarai paėmus, pasaulio sodininkystėse priskaitoma 10.000 atmainų. Kiekviena obuolių atmaina turi ir savo istoriją.

Vieną tokių charakteringų

istorijų turi "Golden Delicious" atmaina.

Pasakojama, kad vienas ūkininkas prieš keletą metų Pietų Virginijoje užsiveisė sodą. Pagaliau jo jaunam sode viena obelis išaugino didelius, geltonus obuolius. Žinia greit pasisklido. Pasiekė tą sodininkystę, kur medelis buvo išaugintas. Tas sodininkas nuvyko pas ūkininką ir po ilgų derybų atpirkio jo paties parduotą obelį už 5.000 dolerių. Perkelti paabejojo, nes medelis galėjo ir neprigyti. O medžiui žuvus, ir tos rūšies obuoliai vargu, ar būtų vėl pasitaikę. Todėl sodininkas tą medelį aptvėrė aukšta vieline tvora, kad niekas neprieitų. Sodininkas galėjo nuplautas šakutes įskiepyti į kitų jaunų medelių šaknis. Taip ir buvo išauginta ir užveista ši minėta atmaina.

Obuolių rūšys

Geriausi obuoliai valgymui dažniausiai nėra tinkami virimui. Gerai išsilaukę obuoliai ne-

Danutė Lipčiūtė

SUSIMASTYMAS

Tariu:

Išbėgsiu žingsniais vėl jaunais,
Uždegsiu žiedus blunkančių spalvų
Ir tako drobieje suplėsusių virkščių...
Bet metai, lyg pašalusi šermukšnę
Nubyrą saujomis į šerkšno želmenis žilus,
Nebesuversiu jų į gyvą eilę...
Gal tik paklydusius atminimus
Kaip smilgose išdykusią jaunystę
Nubrauksi kojomis basoms
Išbėgsiu į balzamus takus...

O žemė vis gimdys juokais, be rūpesčio,
Ir saulė kils, išbudusi lyg kūdikis iš miego.
Tik tu lenktynių jau nebėgsi su drugiais...
Ir laimėj nesijuoksi iš byrančio pro pirštus smėlio.

visuomet yra gero skonio, ne visi gražūs obuoliai aromatiški. Žinoma, obuolių atmainų įvairumas ir duoda idėjų šeiminkams, kur, kaip ir kada juos vartoti.

Apie obuolių maistingumą, jų sultis girdėjome anksčiau. Taip pat pravartų prisiminti, kad ir Lietuvoje turėjome savo klimato sąlygomis pritaikintų labai gerų ir gražių atmainų obuolių. Iš atitinkamų atmainų buvo gaminamos sultys, verdama obuolių košė (marmeladas), obuolių sūris, rauginami, gražiai išlaikyti žieminiams obuoliais mamytės dabindavo Kalėdų eglutę ir t. t.

Kartais labai miela prisiminti tokių obuolių sūrį, tad ir pamėginkime.

Obuolių sūris

Tinka visokie obuoliai, išskyrus labai sultingus. Norimą kiekį obuolių reikia nulupti, pašalinti sėklas ir mašinėle permalti: 1 sv. obuolių imti ¼ sv. cukraus. Virti palengva, pamaisant. Virti kelis kartus (duoti ataušti ir vėl virti). Verdant įdėti maltų cinamonų; 10 sv. obuolių imti 2-jų apelsinų sunkos ir tarkuotos žievės, 2-jų citrinų sunkos. Virti tol, kol masė, perskirta per vidurį, nebus bėga. Norimą formą iškloti reta medžiaga (drobe, merliu) ir supilti obuolių masę. Kai ataus, išversti ant lentelės ir padžiovinti drėgnąja puse. Taip vis kaitalioti. Galop visai sausą apibarstyti cukraus pudra ir, suvyniojus į pergamento popierių, laikyti sausai.

Tinka papuošimams, desertui, sumuštiniams ir t. t.

Obuolių salotai

Amerikoje labai daug suvartojama obuolių, tiek priešpiečiams, tiek pietums ar vakarienei. Čia labai yra populiarūs obuolių salotai (Waldorf salad): nelupti, mažais keturkampiais gabaliukais supiaustyti obuoliai, mažais gabaliukais supiaustyti salierų kotai, kapoti riešutai (English walnut) sumaišyti su 1 dalimi majonezo ir 1½ dalim plaktos grietinės. Kas mėgsta, dar deda da piauštųjų figų datulių.

Trečiam patiekalui

Desertui šį kartą pabandykim nepaprastai gardų obuolių košės graimą:

2 puodukai obuolių košės (applesauce),
2/3 puoduko virtų smulkiai piaustytų džiovintų abrikosų,
3 valg. šaukšt. apelsinų sunkos,
1 valg. šaukšt. apelsinų žievės (tarkuotos),
1 arbat. šaukšt. vanilijos,
2 valg. šaukšt. abrikosų likerio.

Visas šias reikiamas dalis sudėjus į vieną gilų molinį indą, ranka ar maišintuvu (blender) gerai išmaišyti. Desertines aukštas taureles pridėti šio graimo ir viršų papuošti apelsino skiltele.

Tinka sausainėliai.

Gydytojas perspėja dėl raudonplaukių

Chicago gydytojas — specialistas dr. John S. Lundy, anestetologistas, savo paskaitoje perspėjo kitus gydytojus, kad duodant vietinį apmarinimą pacientei, ypatingą dėmesį kreiptų į raudonplaukes. Jos esančios per daug jautrios.

Tai reiškia, kad jos jaus skausmą, kai kitos pacienės, gavusios tą pačią dozę, nejau jokio skausmo.

Aplamai, raudonplaukės daug jautresnės už blondines, tvirtina minimas gydytojas. Gi brunetės parodo mažiau jautrumą.

Anot jo, raudonplaukės nepakenčia skausmo, saulės ir jo.

Jis taip pat pridėjo, jog raudonus žmogus yra geriausias kandidatas užmigimui.

Jo kalbos tikslas buvo perspėti gydytojus, kad vietiniai apmarinimai, nors paprastai nepavojingi, gali sukelti reakciją, netgi pas kai kuriuos asmenis širdies sustabdomą.

„Vietinis apmarinimas neturėtų būti daromas abejingai“, pasakė jis. „Tai, lyg žaidimas su ugnimi. Jei kas nors yra neatsargus, kas nors turės nukentėti“.

Jis patarė gerai ištirti pacientą, prieš duodant vietinį apmarinimą. Reikia taip pat kreipti dėmesio į paciento nuotaiką.

★ Jūra Staniulytė, nepaprastai gabi Marijos Aukšt. mokyklos Chicagoje mokinė, gavo aukščiausią pažymį (112), vad. National Merit egzaminuose.

Kailių derinimas. — New Yorko madų kūrėjas suderino dviejų kailių rūšis. Jis sudėjo smėlio spalvos kirptą bebro kailį su šviesios spalvos žebenkščio kailiu prie apikaklės ir plačiau sukirptos apačios.

Maldavimas ar padėkos maldą? — Viena jų ar abi — kinietė pabėgėlė mergaitė Hong Konge simbolizuoja meldimosi būdą tų, kurie maldauja pagalbos. Vaikai ir suaugusieji pabėgo nuo komunistų jungo ir jų sunaikinimo, bet jie reikalingi pagalbos — drabužių ar maisto.

Laisvojo pasaulio šaltieji ir apsirėnę piliečiai prašomi atsiiepti į jų maldas ir duoti rūbų, batų, antklodžių, patalynių ir t. t. Amerikos katalikų vyskupo kasmetinei Padėkos draubūžių rinklai. Artimiausioji parapijos bažnyčia priims dovaną ir pasiųs į užjūrį reikalingiesiems, nežūrint rasės ar tikėjimo skirtumų.